

НУБ 'Св. Климент Охридски'

PC

II 35/1944

325

12009001701,7/8

СКОПЈЕ

COBISS ©

Ryp. II-35

СМРТ НА ФАШИЗАМОТ — СЛОБОДА НА НАРОДОТ!

Да ја браниме слободна Македонија во демократска
федеративна Југославија!

ИЛИНДЕНСКИ ПАТ

ОРГАН НА НАРОДНО-ОСЛОБОДИТЕЛНИОТ ФРОНТ
НА МАКЕДОНИЈА

Год. I Број 7 и 8

Јули — Август

Цена 6 лева

РС II 35/1944 - III

СОДРЖАНИЕ:

ЛЛУБЧО АРСОВ — Историски одлуки на I-то заседание на Антифаши-
ското собрание на народното ослободување на Македонија.

ВАСИЛ ИВАНОВСКИ — 2 август 1903 — 2 август 1944;

ВЕНКО МАРКОВСКИ — Славјаните идат;

Д-р КИРО МИЛЈОВСКИ — За Народно-ослободителниот фронт во Ма-
кедонија;

ВАСИЛ ИВАНОВСКИ — За соединувањето на македонскиот народ;

ЕМАНУИЛ ЧУЧКОВ — Од Македонија до Маршал Тито и назад;

Од Манифестот на АСНОМ

ДИМО БОЈАНОВСКИ — ДИЗЕ — Надворешната политика на Бугарија;

ПЕРО ТИКВАР — Ордан Николов;

Од Главниот штаб на НОВ и ПО на Македонија

ИЛЈА ЕРЕНБУРГ — Убиј!

СОВИНФОРМБИРО — Тригодишните резултати на татковнинскиот рат во
Советскиот Сојуз;

Текст на споразумот меѓу Националниот комитет и
владата на д-р Шубашиќ.

1 9 4 4

Штампарница „ИЛИНДЕН“

ова книга е печатана во село
Митрашици - Беровско во 1944 година.
при печатењето е присутувал Трафимков
работник Славко Орчев од гр. Сидришца.
Истата книга е подарувам на
народната библиотека во Скопје

9. XII. 1968 год.
Скопје

Дарител
Славко Орчев

Смрт на фашизмот — СЛОБОДА НА НАРОДОТ!

ИЛИНДЕНСКИ ПАТ

Орган на Народно-ослободителен фронт на Макед.

Да ја браниме слободна Македонија во нова демократска и федеративна Југославија

Год. I Број 7-8

Јули - Август

Цена 6 лева

ИСТОРИСКИ ОДЛУКИ НА I-ТО ЗАСЕДАНИЕ НА АНТИФАШИСКОТО СОБРАНИЕ НА НАРОДНОТО ОСЛОБОДУЕНЕ НА МАКЕДОНИЈА

Во нашите раци стојат одлуки од епохално значење за македонскиот народ. Тоа се одлуки за создавање на суверената македонска федерална држава во демократска и федеративна Југославија. Тоа се одлуки со кои се остварени и озаконени вековните стремежи и идеали на един вековно поробен и обесправен народ. Тоа се одлуки што сведочат за исполнените идеали на македонските револуционери, борци за народна слобода.

Да, во нашите раци се одлуки од I-то заседание на Антифашисткото собрание на народното ослободување на Македонија -АСНОМ-, одржано во историскиот манастир Св. Прохор Пчински, на историскиот ден Илинден 1944 година. Тоа се одлуки донесени од 122 полноправни народни претставители, одбрани од народно-ослободителните одбори и единиците на Народно-ослободителната војска на Македонија. Вистина, тие не беа одбрани по стариот формален начин, но затоа тие се вистински народни претставители, проверени не само од фактот што се едном стоеле на позициите од народните интереси, туку и во најжестоките битки во народно-ослободителната борба, водена низ цела Македонија. Ето затоа тие претставители се полноправни Собранието е израз на

суверената волја на македонскиот народ.

Пред нас се наидуваат одлуки донесени од ова полноправно и суверено Народно собрание, со кои се прогласува Македонија за федерална држава во демократска федеративна Југослвија, а самото Собрание се конституира во врховно, законодателно и исполнително претставителство на македонската федерална држава. Тоа са одлуки за формирање Президиум на АСН-ОМ со функции на привремена народна влада на македонската федерална држава, за прогласување македонскиот народен јазик за службен јазик. Во нашите раши стојат декларации во полна смисла демократски, што гарантираат слобода и равноправност на секој граѓанин и граѓанка во Македонија, без разлика на вера, народност и политичка припадност; право на секој граѓанин и граѓанка над 18 годишна возраст да одбира и да биде одбран; слобода на вероисповеданието, совеста, право на бесплатна просвета и т. н.

Вистина, пред нас са одлуки што имат темелно значење за нашата нова држава. Секој еден документ заслужава да му се позвети одделен чланак, за да се објасни неговото значење и важност за нашиот народ, за нашата држава. Но ние немаме ниет на ова место да се впуштаме во такви широки расправи. Није имаме овде ниет да се задржиме само на еден проблем, а имено тоа е кој се тие причини што баш во овие дни сториле возможнос да се дојди до овај резултат, за кој нашиот народ тежел со стотини и стотини години.

Ова постиженје не е случајно, ами е резултат на неколку важни околности.

Прво, историскиот радосен факт, да македонскијат народ има своје народно Собрание, да формира своја држава, се доложи директно и на прво место на три годишната тежка борба поведена од самиот него. Против фашиските окупатори од Берлин и низните слуги од Софија. Сосем верно, Ако Македонскиот народ не беше се кренал заедно со другите народи на Југославија со оружје в рака во борба за да ги земи кон-

ците од својта садбига во своите раце, немаше никому да му текни за да му носи слобода и да му створува држава. Па и ако некому му текнеше, али, поправо речено, да му беше некому во интерес да створи таква држава (да речеме на Хитлера, во случај капитулација на Бугарија). тогаш таја ќе беше само кукла од држава, предадена во рацете на некој македонски народен джелатот бичимот на В. Михајлов, ако не баш на самиот нему, - подобра на онаја од Павелич, во која народот не само што нема да види слобода, ами ќе дочека уште по црно робство и уште поголема касапница за своите народни чедра. Но нашиот народ не чекаше на милост. Тој во својата историја веќе толку пати разбра, оти има да се ослободи само со својте снаги, со својата борба. Уште од првите денови на окупацијата, уште на првиот позив од народската и надалековидната Комунистичка Партија во Југославија, нашиот народ заедно со сите народи на Југославија, стана во отворена неравна борба против окупаторите. Во овај света народно-ослободителна борба, тој не пожали да ги поднеси на жртва својте најарни синови, како Орце Николов, Кузман Јосифовски, Страхил Пинџур, Цветан Димов, Мирче Ацев и мнозина други. Неговата борба ни за час не папа ни препана! Свирелиот терор, ни пред масовите испраќања во концентрациони логори затвори, ни пред масовото истребување на цели села како на пример Даброво Прилепско, Ватоша во Казадарско и др.; нити пред масовото палење и криминални обири, нити пред разни офанзивни за уништување на народно-ослободителна македонска војска. Македонскиот народ се покажа по тврд и по жилаз од што се надеваја фашистите, и наместо да биде пометено и уништено се борбено од неговите редови, то од нив излегува се нови и нови безбројни борци. Неговите снаги се покажаја непресушливи. По тој начин првите партизански одреди се разраснаа во Народно-Ослободувачка Војска. Низ градови и села изникнија Народно-Ослободителни одбори. Озиј е одбори не се задржаја само во

сите народи во Југославија на прво место со српскиот, и не само против окупаторските војски, туку и со смела и немилосна борба против великосрпските Дражичеви банди низ Македонија само со такво разбирање беа брзо и от корен пометени од Македонија сите Држичеви банди.

Благодарение на оваја братска заедничка Народно-Ослободителна борба на сите народи на Југославија: македонскиот народ со полно право беше сметан и се смета како равноправен и достоин член на Југославенската братска народна заедница. Само на тој начин, и никако инаку, можеше најаугоритативното тело во Југославија, Антифашиското Вече на Народно Ослободување на Југославија (АНВНО) да донесе на своето историско второ заседание судбоносни и сретни одлуки за нашиот народ. Тоа се одлуки со кои се оживотворува за сите народи во Југославија најдемократскиот принцип: право на самоопределување на народите. Ова одлука, крај друзите демократски одлуки, на АНВНО, значи прекретница во историјата на Југославија. За прв пат народи добиват право сами да си ја решат својата судба.

Но токмо тогаш, кога се створени во една земја, во една заедница, условија за да се донесе ова принцип и тој ста на реалност, токмо тогаш се остранени сите препоставки за националното угнетување и, према тоа, и сите причини за да се отцепи од таја заедница, токмо тогаш се створени сите препоставки за еден равноправен живот на сите народи во таја заедница.

При такви условија, на широки права и демократија, нашата делегација за второто засед није на АНВНО, на полното ја изрази волјата на македонскиот народ, кога изјави дека тој сока да остане во новата, демократска заедница на народите во Југославија. АНВНО реши да ја прими Македонија како равноправен член во демократска Југославија.

По тој начин судбината на македонскиот народ, неговите проблеми станаја и проблеми на сите народи во Југо-

Од тука и решенијата на нашиот народ добија тежина на решенија од цела Југославија.

Ете тоа е вториот фактор што долринесе да може да се земат такви сретни одлуки за Македонија.

Како сите народи во Југославија, така и македонскиот треба неминовно да си даи сметка, на кого паѓа заслугата, на која друштвено политическа сила има да се заблагодари стара Југославија од темница на народите во нова Југославија — слободна братска и демократска заедница на сите незини народи. Ако се сака да се даи верен одговор на ова прашање неминовно ќе се дојди до заклучок, оти ни една от старите партии, земено како цела, не беше способна и неможеше да ја исполни оваја голема и тешка задача. Во своето големо мнозинство, водствата на овие партии или отворено се придружуе во помош на окупаторите, или прикриено се најдоја против народно ослободителната борба' било да се најдувае тије во самата земја или пак во разни светски столици, или пак наодзади, се замолчија во разни угодни чошина и чекаја таму до дека се сврши борбата па тогаш дури да се појазат со право за влас. Нема никаква двојба, дека овија партии (пак подвлекуваме дека ова не се однесува за поединци од тие партии, што смело се наредија во редовите на Народно-Ослободителна борба не беја способни да ја решат таја задача. Едина од старите партии што се нагрби со ова тешковреме, беше Комунистичка Партија на југославија. Тоа беше партија ставена надвор од законите за време од десетини години, "уништувана," и "разбивана," на безброј паги од сите реакционарни режими за сето време од кога е создадена Југославија. Но наместо да ја уништат и разбијат, таја стануваше посилна и по голема. Таја се покажа неуништлива, дека беше народска, дека своите сили ги црпеше од самиот народ. И кога дојдоја наитешките моменти за самата егзистенција на државата, кога крвавите Хитлеровци кроеја пеколни планови за истребување на цели славински народи, КПЈ смело се исправи пред овоја црно страшилиште и

ги повика сите народи во неравна и геројска борба за нивната егзистенција и слобода. Таа не само што беше способна да го покажи правиот пат на сите народи во Југославија и да ги покани во братска заедничка Народно-Ослободителна борба туку и, што е уште поважно, да ја организира таа гигантска борба и да ја изведе со сјајни резултати. Таа се покажа широкограда за да може да поведе во борба секого таа покажа оти не ги жали ни своите најарни и најспособни членови кога се работи за народната слобода. Само таа и никоја друга, може да го стави на чело Народно-Ослободителна борба, најдостојниот син на сите југословенски народи, гениалниот наш Тито.

Значи КПЈ беше таа главна организирана политичка сила што можеше да ја стори Југославија привлечна за сите народи и способна за крупни задачи. По тој начин КПЈ се јавува како горен фактор за историските успеси на нашиот народ. Без неја неможе да се замисли и немаше да биди нова демократска и федеративна Југославија, нити пак македонската федерална држава во нејзините рамки.

Во денешново време, во време на големи светски конфликти, не можеше а да не се свржеше борбата на народите на Југославија со некоја од светските групации. Баш кога германските фашиски орди ја прегазија цела Европа, кога се истурија пред Москва, нашиот народ не изгуби вера во својата победа над нив, и баш тогаш ја отпочна својата смела и неравна тешка борба. Тој не изгуби вера во победата на својот братски велики руски народ, ни час не го вати шубе за крајниот победоносен удар што ќе го зададе славната Црвена Армија. Уште тогаш нашите народи, заедно со сите Југословенски народи со полна вера се опре на големите сојузници Англија и Америка. Тој не изгуби надеж, ни кога германските булуги се загрчаа низ Кавказ и се надојдоја пред Сталин град. Кај него не вајкаше вера гебелсовска пропаганда за непрезэмливата Европска тврдина. не, токмо тогаш тој уште повеќе ја засили својата неравна борба.

Но колкото од историјата на војната се преврти Црвената армија во своја победоносен марш изби на Пруската граница, се изпречи-пред Варшава и стаса Карпатите и така се најде пред вратите на срцето од Европа. Германскиот "атлантиски вал" се разби како кула од картони пред сојузничките армии. Борбениот глас на сите поробени народи станува се по силен и посилен. Во средината на фашиските поробувачи зацари несигурност и паника. Сателитите на Хителра гледат да се оскубнат од злокобната преградка. Во таква меѓународна ситуација пред полна победа на сојузните народи и со нивна подкрепа се донесени документите за створување на нашата нова македонска федерална држава.

По туј начин и меѓународниот фактор допринесе за да може нашиот народ да донеси такви одлуки.

Така нашето народно собрание има полно право да решава како един и суверен претставник на својот народ а неговите одлуки стојат сите народи на Југославија, и трето тоа има подкрепа и на меѓународниот терен од победоносните сојузени народи. Еге на тоа неговите одлуки не само што не са полно-правни, туку и со перспектива да се остават во најскоро време. Под такви благопријатни услови, нашиот народ ќе може да го постави своето обединение на дневен ред и да работи за него со многу поголеми изгледи за успех од секогаш.

Това се документи, одлуки што ги исполнува градите на секоједен Македонец и на пријателите од македонскиот народ со бескрајна радост и гордост. Тие свет, едновременно и документи што внесуваат пустош и отров во градите на македонските душмани. било да седат во Берлин, Белград, или пак во Софија.

Овија документи за остварување на народните идеали не исполнуваат нашите гради само со радост, ами едновременно и задолжуваат.

Пред нас стојат важни и тешки задачи. Прво треба да

се спрегнат сите сили да се исползува крајната победа над фашиските окупатори и по тоа начин на полно да се ослободи нашата земја. За исползување оваа задача нужно е да се залакне нашата Народно-Ослободителна војска. Значи секој еден способен за оружје Македонец треба да влезе во незините редови. Уште повеќе кога таа војска, ќе биде чувар на нашата млада држава.

Второ, нужно е да се запнат сите сили за да се изгради самата народна демократска влас. Не треба да остани ни еден чесен и способен Македонец на страна од изградувањето на својата вистинска народна и демократска влас.

За да се постигнат оваа задачи нашиот народ треба да биди единствен. Тој ќе го постигне своето единство во Народно-Ослободителниот фронт. НОФ ќе биди таква широка народна организација во која ќе треба да влезат сите македонци без разлика на вера, народност и политичка припадност. НОФ треба да биди една народна подкрепа на нашата млада држава а едновременно и нејзина контрола.

Полното заангажирање на целиот народ за исполнени е на горните задачи ќе ја докаже политичката зрелост и државна способност на македонскиот народ, афирмира Македонската федерална држава како полноправна членка во демократска и федеративна Југославија

Лубчо Арсов

2 АВГУСТ 1903 — 2 АВГУСТ 1944

Две дати-две најсвети страници од историјата на македонскиот народ.

На втори август 1903 г. започна славното Илинденско востание во Македонија. Тогај за прв пат македонскиот народ наиде сили и кураж во себе да се дигне против цела ед на империја. За да го извоюва правото на самостоен и слободен живот,

На втори август 1944 г. како резултат на тригодишна величава борба против германо - болгарские окупатори беше свикано првото Антифашишко собрание на народното ослободување на Македонија. То беше свикано на тој ден Илинден за да ги сврже символично двете епопеји: Илинденската од 1903 и сегашната од 1944г.

Херојската борба на нашиот народ прес последните три години, која го поведе до установување на народната власт во Македонија, се води на истите принципи од 1903 год., изработени од Гоце Делчев и другите прво-апостоли и на македонската револуција. То ќе каже да није го продолжи фме и днес завршаваме делото на нашите татковци за национално ослободување и демократија.

Ами ќе биде погршено ако се смета на целата денешна борба и победа. идат просто како продолженије и во резултат на борбите од четиридесет и педесет години на вамо. Новиот Илинден не ле просто пофтаране или продолжување на првиот. Тој стоји безпорно на многу повисок степен. Борбата на нашиот народ да не се води со многу по голема сила и замах при со вршено нови условија и перспективи. Да видиме со што се разликува сегашниот Илинден од првиот, зашто тои стој на нов повисок степен.

Прво. Оружаното востание 1903 г. по кривица на врховистите, кои се умешаја и нарочито побрзаја со неговото обלאвање, не може да ја зафати цела Македонија. То не беше обшто востание по целата земја. Како што знаеме, то зафати само еден, навистина најголемиот, но единствениот револуционерен округ - биголскиот. Во останалите окрузи имаше само вамо-тамо по некоја закачка на четите со турскиот аскер, четничките дејствија беа ограничени, самите чети представуваа малки групи способни за отделни атентати, не и за офанзивна борба. вобште офанзивна борба за градовите немаше. Единственото градо, кое во станиците 1903 год ослободиле беше Крушево.

Днешната оражена борба на македонскиот народ започна исто така со мали оражени групи, наречени со интернационалното име на борците во тилот на фашизмот - партизани. Ама за разлика од 1903 г. ,сега партизанските одреди, во непрестани, крвави столкновенија со врагот, израснаја во бригади а бригадите во дивизији. Се создаде Народно -ослободителната војска, која со неупржимост усгремена своите надахнати борци, се пушти и презеде Дебар, Кичево, Кратово, Ристовац, Воден и др. , ги разчисти од окупаторот цели краишта, а сега на широко ги збира силите на народот и заедно со него се готви да му нанесе последен решителен удар на поробителот за полното ослободување на Македонија.

2 1903 год. под Турско, македонскиот народ се беше фрлил во очајна борба, без да има некакви сериозни изгледи за победа.

Сам против цела една империја Тогај тој немаше сојузници. До колку се надеваше на тугја помош од надвор -това само го обркваше и подфрлаше на опасноста да попадне под робство на друг завоевател.

Днеска не е така. Днеска македонскиот народ има срена да се бори рамо до рамо и со активната помош на српскиот и другите братски народи во Југославија. За секој Маке донец е јасно следното: ние не стигнавме лесно до тамо

македонскиот народ има своје суверено Народно Собрание своја народна власт и држава. Таа дојде како резултат на тригодишната жестока и крвава борба на нашиот народ со германо-бугарските окупатори и фашисти. Во таа борба паднаја и много скапи жртви, најборбените, најарните чеда на Македонија. Таа е вистинга и за тоа македонскиот народ е заслужил слободата. Но можеше ли борбата во Македонија да ги земе тие широки размери, можеше ли нашиот мал народ со своите сиромашни сили сам да стигне до таква победа? При сегашните условија, кога Македонија беше распарчана, кога беше прегазена од чизмата на тиа уше силни окупатори, во пште можеше ли нашиот народ да стигне до нов и то победоносен Илинден, без актизната и реалната помошт на народите во Југославија, нарочно на српскиот народ! Никој Македонец нема да рече тоа. Затоа новиот и победоносен Илинден е дело на сите народи од Југославија. Тој е дел од општата оражена борба со германо-бугарските окупатори, делтака да се изразиме од обшто словенскиот Илинден на народите во Југославија.

Така нашиот народ тврдо, за вечни времена ја врза својата судбина со србскиот, хрватскиот, словеначкиот и црногорскиот народ и заедно со нив, како равен со равни изградува нова федеративна и демократска Југославија. На место не остворениот лозунг во 1903 год. за автономна Македонија во границите на турската империја, поставена под покровителството на Великите сили, денеска Македонија влегува како равноправна федерална единица во границите на слободна демократска и федеративна Југославија.

Балканските народи и особено, тие во Југославија са најблиски сојузници на македонскиот народ, но тие неса единствените нејзини сојузници. На нашата страна е великиот Советски Сојуз, и то најмошната потпора и надеж на сите поробени народи и нарочно на славјанските народи. Без таа надежна опора без полната вера во силите на советскиот сојуз и кон него

нашиот народ като и сите народи во Југославија едвам ли би се фрлиле така смело, така масово на оражена борба против окупаторот уште кога црните сили на фашизмот се навогја пред Москва и близо до Александрија во Африка. Колку и да имаше борбен план во нашиот и во другите народи на Југославија, колку героична да беше нивната борба со окупаторот, се пак тија не можеа да успејат, ќе бидеа смачкани и за долго подфрлени во најцрно ропство и тиранија, ако не беше Црвена Армија, таа мошна, таа славна армија на великиот Советски Сојуз која му го скрши грбнакот на фашизамт и со тоа ја осигури слободата на поробените народи во Европа, на Балканот и у нас во Југославија. Но и тоа не е се. Во денешнта голема борба со германскиот фашизам и неговите сателити нашиот народ заедно со другите народи во Југославија, на Грција и на Бугарија ја има подкрепата исто така на великите демократски држави Америка и Англија.

Додека на Илинден 1903 год. македонскиот народ се фрли сам на една, речиси, безнадежна борба, денеска од сите страни бргу се носи, пристига победата. Од исток Црвената Армија, која е веќе наполна разчисти територијата на Советскиот Сојуз од хитлеровите орди, сега е во Полска и на пат кон Берлин. На запад сојузническите армији преминаја половината франција и са исто така напат кон Германија, а исчистуването на цела Италија од Германците е при крајот. Во Југославија Народно-ослободителната војска на маршал Тито, војската на српскиот на српскиот на словенскиот, на хрватскиот, на македонскиот и црнагорскиот народ секи дневно нанесуваат тешки удари на германо-бугарските окупатори и во скоро време ќе расчисти цела Југославија од ниф. Крајната победа во Европа, на Балканот во Македонија е совсем блиска. Слободата и едината на нашиот народ се осигурени, За таква светла перспектива нашите татковци и мајки на Илинден 1903 год. не можеа, разбира се, ни да мечтајат ни да си помислат дури.

И најпосле за хегомонот на нашата ослободителна борба. За успешното изведување на една борба, или уште повеќе една резулција, од решително значење е која стоји на чело на народот и каква е неговата организација.

Македонскиот народ до 1903 год. имаше своја бојна организација, но тој свој хегамон. Навистина, со организирането на македонскиот народ и на неговата права револуција се зафатија такви предани на народот идеалисти како Гоце Делчев, Герчо Петров, Пере Тошев, Јане Сандански и др. Но тие прекрасни народни дејци, типични револуциони демократи со некои утопично-социјалистички влијанија не можеше да не носат во себе некој елемент на ограниченост и непоследователност, својствени на средата од која произлегоа. Одсуствието тогаш во Македонија на непоследователната и револуциона класа пролетаријатот и на неизината авангарда во македонското ослободително движење даде можност на претендентите на Македонија од Софија да се искористат од таа натрежна слабост на движењето да го постават под своја команда. Старите кадри на организацијата беа истржани и оврховизирани Македонци, некој од кои беа преки агенти на бугарската завоевателна политика према Македонија. Оделните социјалисти како Никола Карев, Димо Х. Димов и др. Без да имаат своја социјална база и партија не можеа да сторат ништо за спречувањето на големата опасност. Мешањето на Бугарија во македонските работи и зазладувањето на ВМРО од оврховизирани елементи, кои се јавија како проводник на официјалната политика на бугарскиот дворец стана прва причина за препагането на Илинденското востание 1903 г. и за сите понатакашни беди и несреќи на нашиот народ.

Додека 1903 г. македонскиот народ се навогаше во политически плен на неговите најопасни врагови од Софија, денеска македонскиот народ, потресен од зломите на бугарофашистичките окупатори, целиот е настркна против нив. Нашиот народ совсем и за снкога се отрисуело од злоштетното влијан

врховизамот. Но тоа не значи, оти то е останал без хегемон. Тој веќе си има свој природен и прав предводител во лицето на новата општествена сила, која се создаде во последните неколку десетилетја кај нас, а имено работническа класа со нејзиниот организиран и воен штаб. Комунистичката Партија на Македонија. Таја наша партија спроведувајќи ја боевата линија укажана од другарот Тито за ослободување и равноправие на народите од Југославија, прва се фрли во огинот на борбата и со безпримерен героизам самоотрицание на нејзините кадрови е заплати' крвта даде надеж и го повлече во борбата целиот народ.

Така се дојде до новиот славен Илинден. Со таква авангарда каква е Комунистичката партија во Македонија и на цела Југославија, со нејзиниот револуционен опит и далековидност со организаторскиот таленат, со героизамот и издржливоста на нејзините кадрови, македонскиот народ смело и тврдо оди напред кон полната слобода.

Слава на Илинден од 1903 год. Да живеје уште по славниот и величанствен Илинден од 1944 год., кој донесе слободата на македонскиот народ и створи слобода на Македонија како равноправна единица во границите на нова федеративна и демократска Југославија.

ДА ЖИВЕЈЕ НАШАТА ОПШТА ТАТКОВИНА—НОВА ТИТОВА ЈУГОСЛАВИЈА.

СЛАВЈАНИТЕ ИДАТ

Финландија капе, европските зидои
се рушат под натиск, обрачите пукат
на Европа стара завиена в мрак,
победата блиска на вратата чука,
Црвената војска низ пожари иде,
и носи со себе солнцезиот зрак.

За Македонија звер-Хитлер во бес е,
од маздата кримска над Балканот висне
лјудоедот фрла последниот кос,
джелатиноот Ванча от праот го тресе,
го фрла во Битол крв нова да плисне,
и в зверства да стапи на новиот пост.

А црвите гнасни Гиузелов и Чкатров,
и бедниот хирург професор Станишев,
На сцена што иде во последниот час,
и патишта прави и лозунги шири,
за штипскиот изрод, за новиот фирер,
што одамна гори за сила и влас.

Зар денеска кога фашиската ламнија,
во крвој се дави и стануе гламнија,
под тројниот удар на целиот фронт,
ке пуштиме ние, петричкиот джелат,
джумајскиот тиран, со грозните дела,
за убијства нови да дојде пак он?

Не. Доцно е веќе. Европската крепос
се громи, се руши милјоните летат
на браната злоба да излејат в бој.
Бандитите сите ќе паднат во пепел,
народната рака на грб ќе ја сетат,
за дивите зверства, за зулумот свој.

Славјаните идат. Дванаесет бие.
Раскинујте окоји, избивајте гадоји,
фрлајте го в пламен враговиот тил,
нов Илиндеи вика, со пушка, со гради,
посретнете смело Ванчовските змии,
на пра да се стори Штипјанецот гнил.

Созетите идат, а рускиот народ
нараминја свои што изнесе бојов,
и смртно го рани фашискиот звер,
ке биде без милос в последната сметка,
неговата правда ке екне, ке светне
и в земја ке затре секој кождер.

Созетите идат, а ти Болгаријо
во срамнио јарем што сама се прегна,
и погази подло славјанската крв,
со кое ли лице ти рускиот народ
ке посретнаш утре, кој еднаш те спаси
од гнастите заби на турскиот црф.

Зар духот на Ботев, на Левски, на Дедо,
на безброј в септемврији и април до денес,
престана да бие во градите твоји?

Зар свиена, кална, посрамена, бледа,
ке излезеш, кажи в последната сцена,
пред судот на светот, погрозниов бој?

Грб железен крени. Оковите строши,
Бандитите диви што сега те кидат,
во злобата своја удави ги ти.

По примерот тргни на смелиот Тито,
знам можеш да сториш, Лапцишкиот гигант
тја покаже начин и друм отвори.

ВЕНКО МАРКОВСКИ
(от спевот "ПАРТИЗАНИ" II део)

ЗА НАРОДНО-ОСЛОБОДИТЕЛЕН ФРОНТ ВО МАКЕДОНИЈА

Народно-ослободителната борба во Македонија ми-на през трие години на фашиска окупација низ разни фази за да стигне до фазата на обшто-народно востание. Во днешната егала не се поставува борбата против окупаторот како една задача, бидејќи разгромот на фашизамот на Балканскиот полуостров е денеска очигледен факт за секого. Покрај задачата за прочистување на нашата татковина од последните окупаторски елементи, македонскиот народ е исправен денес пред нови и сериозни задачи, кој определуваат нови пошироки пагитта на нашата народно-ослободителна борба. Повелата на моментот налага создавање на еден широк единствен народно-ослободителен фронт, кој ќе ги обедини сите чесни, конструктивни народни сили, без оглед на политичка верска припадност или народност.

Два моменти налагат образувањето на Народно-ослободителен фронт.

Прво. Македонија во најскори дни ќе биде ослободена, а македонскиот народ ќе биде исправен пред големата и историската задача да образува своја сопствена федерална држава, во рамките на нова, демократска и федеративна Југославија.

Ова задача не е ни класна ни обикновена. Таја задача не е лесна зато дека ќе треба да се создаде една нова држава на рушевините и пустошот направени од фашискиот окупатор во Македонија. Таја задача не ни обикновена дека со векови македонскиот народ бил потискуван во робство, оставен со столнтија без државнички опит, без опитен државен апарат без чувство за евоја сопствена држава, која нема да ја ружи, како е правел до сега, ами да ја изградува, усавршава и засака како свое крвно дело, дека она е вистина таква.

Изградуването на новата држава ќе стане по-лесно и ќе се изврши по бргу, ако во него бедаг ангажирани сите негови слоеви, сите политички групи и организации, сите ванпартијни лица во кои не е угаснала љубовта кон сопствениот народ. Со други зборови, соз даването и изградуването на новата држава треба да е дело на целиот македонски народ, како што борбата за слободата на Македонија беше дело на целиот наш народ.

За това, еден Народно-ослободителен фронт кои ќе ги обедини сите конструктивни народни сили и по тои начин како обштонародна политичка организација ќе даде широка почва на народната власт и новата држава, представува во овие садобносни моменти една историска нужност.

Комунистичката партија на Македонија, во оваја гигантска борба ги ангажира своите најдобри кадри. Нејзините жергви за великото Народно-ослободително дело не и попречија, ами токмо обратно, и помогнаја, да се подигне над својата партијна програма и да ја сване историјската нужност за прибирание на сите народни сили за создавање и изградување на новата држава. Верна на своите традиции и завети да служи несебично на народните идеали, она стана иницијатор на народно-ослободителниот фронт на македонија.

Со својот пример комунистичката партија го оцрта правилниот пат по кој треба да тргнат сите патриотски сили политички групации или ванпартијни личности, око не са прекинале со својот народ и ако не са се дезаинтересирале за неговата сетнина.

Вгору. Вгориот важен фактор, кој ги определува нашите задачи и налага создавањето на народно-ослободителниот фронт е обединение на целиот македонски народ. од моментот кога Македонија стана предмет на делба и пазарење, обединението на нашиот народ стана еден од основните проблеми на нашето движение. Не треба да се истакнува оти ние никога не сме се дезаинтересирале за тој проблем.

Но, во моментот кога се прекројава картата на Европа и определуваат границите на народите, а това значи садбата на поедини народи, обединението на македонскиот народ за нас не е веќе само предмет на интересување, ами одлучно и категорично сакаине.

Македонскиот народ го заслужил правилното решение на това сакаине со крвта на најдобрите свои синови, пролеена во борбата против фашискиот окупатор. Но, ако погледаме околу нас, ќе видиме оти многу малко разбирање има при нашите комшии за това сакаине.

Од Берлинскиот договор до днешните дни „приопштаването“ на Македонија кон Бугарија е бил латмотив во надворшната политика на сите софиски правителства. Последните дискусии во така нареченото Народно собрание покажуваат колко грчевито и цинично се држат велико-бугарските империјалисти за зграбена Македонија. Овде е збор за онај дел на македонија кои е окупиран со помошт на фашистите 1941 год. Не е тешко да се разбере оти реакцијата на бугарските шовинисти по одношение на онај дел на Македонија која остана под Бугарија после 1918 год. Нема да биде помалко остра и цинична како што не е тешко да се предвиди оти ќе биди безсилна и узалудна.

Не се различават работите и поодношеније на грчките апетити на онај дел на Македонија који остана во границите на Грција. Чак и во грчкиот народно-ослободителен покрет, кој по одношеније на неговата борба против фашизамот си останува прогресивен и пријателски, шовинистичните тенденции зедоја такви размери да сакат да го надминат јасниот принцип на самоопределеније, како решенијата на Техеранската конференција и Атланската карта. Нема сомненије оти положенијето на Грција како против фашиска држава ќе се исползува за егоистични цели и ќе се саботира нашето праведно сакајне за обединение.

За да се савладат сите овије мачнотии, обединител

ните саванја треба зад себе да го имат целиот македонски народ единствен и политички организиран во Народно-ослободителниот фронт на Македонија. Само една организација, широка по обухванатите маси и состав, единствена по цели и раководство, демократска по принцип и дух, ќе може да ги надделее сите пречки и да го постигне идеалот за обединението на целиот македонски народ.

Второ прашање е: Кој сили, политически групи и личности треба да влезат во Народно-ослободителниот Фронт и ли со други зборови, прашање за неговиот состав.

Првото условие за влегување во фронтот е, природно, првото усвајање на програмата на Народно-ослободителниот покрет. Ние сметаме дека сите политички групи и оделни личности, ако тие са истински патриотски и истински македонски, можат да ја усвојат стопроцентно програмата на еден покрет, затоа дека таа не е тесно партијна и тесно-града, ами широко народно-ослободителна, истински демократска и, во својата основа прогресивна и несебична. Примерот на комунистичката партија покажува најдобро, како една партија, која си има свој јасен програм, баш затоа што е истински демократска и длабока народна, во најсладбоносните моменти за слободата на македонскиот народ, застанува искрено, несебично и далековидно на принципите на народно-ослободителна борба, и се нагажира од горе до доле за извршување на слободата на македонскиот народ.

Ако политичките групи и личности не са стојали до денес на позициите на народно-ослободителна борба. И ако нивното становиште е било определено не од лични егоистични или против народни мотиви, туку од истинското неразбирание е, на историческиот пат на нашиот народ, тога е јасна вратата на Народно-ослободителниот фронт за нив нема да биди затворена, ако тие сега искрено и без спекулантски намерија преминат на наша страна. Денес кога секоја друга програма освен нашата се покажа не само погрешна, но и штет-

тна за нашиот народ, преминаванјето на позиците на Н.О.Ф. не само што ќе биде правилно оправдано и логично но и е дино уверливо ќе докажува оти погрешниот пат неје бил дигуван противнародни, кликаши или егоистични саобрженија, ами од неразбиранјето на истоиските собитија што го потресуваат од краја на миналата војна.

Ако конкретно ги разгледаме оделните политчки групи, ќе дојдеме до следните заклученија.

Прво. Како последица на ропското минало на Македонија, во Бугарија е создадена една многохилједна емиграција, поли ички раз е енија и нехомогена, ама целата заинтересувана за садбага на Македонија, Еден дел од емиграцијата за фанала цврсто на позицијите на Делчев, саставена од видни општественици и доследни демократи Ја восприемаше на шата осно на програма уште во дните кога нашата борба уште не беше развиена. Тој факт сам по себе говори за чесноста и далековидноста на оваа група и осигурава достоинство место во народно-ослободителниот фронт.- Друга група не толко прогресивна и доследна на идеите на Делчева, ама во својата основа демократска се различават по извесни необични прашања од нашиот програм. Но това штони разделуваат е многу помалко, од това што ни соединуваат. Затоа ние сметаме оти и на ова група и е местото во Н. О. Ф.- Но није правиме и една крачка понапред: оделни личности, који до 1943 г. са припаѓали кон официалната В. М. Р. О., ама днес са прекинали стварно и формално организационо и идеолошки со неизините раководители, при условие рацета да не им се извалкани со крв на македонски синови, чак и тие личности можат да се наредат во Н. О. Ф.

Второ. Друга една група политци, кон некого обективно са подржавали велико, - српската Хегемонија и били од последната фаворизирани, последните три години дадоја доказателства оти ги коригираат и своите политчки разбирања и својата политчка дејност. Сузивите години на народно

ослободителната борба са најмеродавни во оценката на патриотизмо на поедини општественици. Еден чесен, макар не и борбен патриотизам на овие бивши политички ги е приближил до принципи на народно-ослободителната борба. Вратите на Н. О. Ф. за кои треба да бидат отворени. Тие од своја страна треба да ја усојат изцело линијата на Народно-ослободителниот фронт и да дадат уверливи доказателства оти тајна с'анала низната политичка линија.

Трето. Група општественици и политички излегли од М.М.Т.Р.О.' след 1935 год. се активира одново застануват не кој искрено, некој шпекулантски на принципите на македонскиот народен покрет. Во 1941 г. големиот политички заокрет ги оделува скоро сите од слободарските принципи на демократскиот народен покрет и ги фрла во водите на окупаторот. Дали овој политички скакување е настанало зато што прогресивните принципи на покретот не беа изцело усвоени и низ борби прозерени и утврдени, или зато што не беа искрено усвоени, туку се кокетираша со ниш од шпекулантско конјуктрални разлози, предмет на оваја статија уште во течение на окупацијата, еден дел од оваја група ја увиде својата заблуда ликвидира со велико бугаризамот и премина на становиште на народно-ослободителната борба. Другиот дел ја кочеше и отежаваше народно-ослободителна борба, верно служеше на една чужда на македонскиот народ кауза и остана на линијата на окупаторот до последните дни. Но има извесни указанија оти ова јасна ангинародна политика е подржана од извесни луѓе од овај дел не од желание да се напаости на својот народ, ами од политичка неориентираност и заблуди.

Некои општественици од оваја група учествуваат во народно-ослободителната борба, дадоја уверливи доказателства за својата прирзаност кон народните идеали и со тоа ги спечалиа општите симпатии на нашите борци од фронтот и позадината. Другиот дел почнал, вероватно под натиск на собитојата, да ги ликвидира своите заблуди, и со самото тоа да

се приближава до Н. О. Ф. Нема збор, оти голите изјави во четири очи нема да бидат достаточни, ако со секој гест, со секоја гледиште, со секој поступак не се подкрепат думите со искрени дела. Това се односи нарочито на оние личности кои со своите основни грешки и заблуди се напोकостиле на народно-ослободителна борба.

Определувајќи ги јасно рамките на народно-ослободителниот фронт, говорелки отворено и искрено за неговиот состав, карактер и задачи, ние на многу ќе олесниме влегувањето на личностите од оваа група во редовите на Н. О. Ф.

Четврто. Ако се истакне оти ние нема да се спиреме на заблудите за националниот карактер на Македонија, ако дадеме можност и време да се изживејат по еден еволутивен, природен и со ништо принуден начин сите бугарофилски и србомански заблуди, ако полека и доброволно, на основа на убедуваче, се премине на македонското национално чувство сметаме оти ќе извршиме една основна ликвидација на жалосните остатоци од ропското минало и чуждата пропаганда и ќе излезиме обединени политички, сплотени како народ и затврдени како нација.

Со горното изложување ги дадовме основните и груби контури на народно ослободителниот фронт но при тоа треба да се знае уште нешто:

Најнапред: Преминавањето и влегувањето во Н. О. Ф. нема да станува групно и општо, конкретно за секоја одделна личност засебно, според држането во миналото, според работата во сегашното и според гаранцијата за иднината.

Потека: Вратите на фронтот се отвараат и се дава искрено рака на братство и единство. Това се пак не значи оти самото влегување се земаат раководните места во фронтот. Но тоа исто така не значи оти раководните места ќе бидат пресечени сите кои со својата допрвешна работа ја докажат својата приврзаност кон својата држава и слободата на македонскиот народ,

Најсетне: Народно-ослободителната борба премина во Македонија во општонародно востание, го мобилизира и обедини целиот народ и создаде цврста и опробано раководство. Народно-ослободителниот покрет представува не само одлучна но и едина реална сила во Македонија. Од тука произлегува еден факт, со кој сите треба да бидеме начисто: со таква една политичка и воена сила не може да се прават парзлаци по основни принципи на фронтот, нито да се поставуваат условија за влегувањето во фронтот.

Народно-ослободителниот фронт треба да стане свенародна политичка организација во Македонија. За таја цел, тој треба да ги привлече сите чесни сили, сите луѓе кој макар со едно влакно на патриотизам са врзани за својот народ. Само така тој ќе стане онаа што треба да биде ќе стане негова општонародна политичка организација и ќе го обухвати целиот македонски народ.

Како народна и истински демократска организација, народно-ослободителниот фронт треба да се создаде и израсне во самиот народ. На митинзи, на општонародни собранија по села и градови, треба да никнат организациите и да се избираат по најдемократски начин нејзините одбори со општо участие на целиот народ. Така тие ќе станат вистински органи на народната волја.

Народно-ослободителниот фронт ќе даде широка основа на народната власт на А. С. Н. О. М. и Президиумот. Но истовремено, народот ќе може да врши преко народно-ослободителниот фронт широка и ефикасна контролна власт преко него ќе сака исполнението на принципите на народно-ослободителната борба.

Народно-ослободителниот фронт треба да ги заспи тава политички масите и да ги држи будни. Тој треба да го научи народот да ја засака новата држава, да ја чува од сите непријатели да ја осекја како свое крвно дело, што таја вистински е. Народно-ослободителниот фронт треба чувството

жаза да го посади во широките народни маси, дека македонска држава е нивна сопствена држава, изградена од крвта на најдобрите народни синови. Тоа чувство треба да разрасне и да се развие во љубов кон нова Југославија, бидејќи нема македонска федерална држава без демократска федеративна Југославија, дека нема слободен македонски народ без слободни југословенски народи во слободна и демократска Југославија.

Широките народни маси ќе го усвојат проглотот на Народно-ослободителниот фронт, дека тој е потреба на нивна борба; тие ќе се организират во него, дека тој е потреба на нивната држава; тие ќе верват во неговата важност, дека неговиот иницијатор е Комунистичката партија на која тие се ввервале и верват безусловно.

На тие пак поединци, кои по една или друга причина се прекинали со сопствениот народ и неговите идеали, им се дава уште една, можда последна, можност да го најдат патот кон македонскиот народ и да служат на неговите животни интереси.

КИРО МИЛЉОВСКИ

ЗА СОЕДИНУВАНЕ НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД

Македонскиот народ денеска се навојга во највисоката точка на својот национален возход - изградување на македонската национална држава. Како резултат на тригодишна крвава и жестока борба со итали-германо-бугарските окупатори и со братската покрепа на српскиот и другите народи на Југославија, нашиот народ од Југословенскиот дел на Македонија ја извојува слободата. Во тој дел који се јавува како прв на цела Македонија, борбата започна нарано, и се разви во најшироки размери и доведе до свикнуенето на Првото Антифашистско собрание, на народното ослободување на Македонија. Тоа е нашето прво Собрание, Врховниот државен институт кој со своите законодателни решенија што ги зеде ги постави темелите на првата след Самрила македонска држава. Се реализираат вековно сануените идеали на еден обезправен, жестоко експлоатисан и не еднаш окрвавен народ. Се постигнува и во пог и крз се створува вековниот идеал на нашиот народ за слобода.

Но македонскиот народ не целиот тој, што се радује на извојувана слобода во југословенска Македонија. И Македонија не е само таја, која влезе како разнсправна, федерална единица во нова федеративна и демократска југославија - таја е најважниот, ведуштиот дел на цела Македонија, ама не е цела Македонија. Македонскиот народ и земјата на која живее претставуваат едно закрглено географско и етнично дело. Во естествените граници од долното течение на Места преку Деве баир, Скопска Црна Гора Шар, Мокра, р. Бистрица и Егејско море. Ете таја е Македонија која исторически се сложи во една нација со своји општи интереси и идеали. Нелзивиот народ не може да се дели, Македонија не може за на пред да остане распарчана. Нужно е обединуенето на целиот македонски народ од трите делови на Македонија во една Македонска национална држава. Тоа е негово сиблимно право. Без това нема полесно разрешение на македонското прашање, нема полно постигнуенје на нашиот идеал.

Тој историски срамеж на македонскиот народ за обединување во една општа македонска држава се манифестира симболично со испраќањето на депутати во РСНОМ не само од нејниот приемник, ами и од другите два дела на Македонија. Грчка Македонија беше представена од стариот ветеран на македонската слобода, другарот на Гоце Делчев - Димитар Влахов и од други активни борци во денешната борба за ослободувањето на нашиот народ. Бугарската Македонија беше и то така представена од неколку души. Со тоа РСНОМ ја остави отворена вратата на новата македонска држава за другите два дела на Македонија, за да се приединат и тие кон ослободената татковина, тогаш, кога тоа го посакаат и им дозволат тамошните внатрешни и меѓународни услови.

Македонците од грчка и бугарска Македонија треба да минаат по патот на македонците од Југословенска Македонија, ако сакаат да си извојуваат право на ослободување и самoopределување, за да можат и да се соединат со нас во една општа македонска држава. Сега на нив им престојат да заеднат и рашират својата борба против фашиските окупатори. Треба да ја водаат борбата до крај заедно со бугарскиот и грчкиот народ, но без да се обезличат како Македонци и во процесот на тај општа антифашиска борба да создаваат своји национални движења: македонски народно-ослободителни одбори, македонски партизански одреди на Народно ослободителни војски. Тоа не само оти ќе нема да ја олаба општата борба против непријателот, ами ќе додаде оште поголема сила и замах, оти по тој начин ќе се внесе активно во борбата целиот македонски народ во Грчка и Бугарска Македонија, као што стана тоа во југословенска Македонија. Секогаш зафиртне на специфично македонско пројавување во општиот антифашиски фронт, кое проценување на македонското прашање и уште повеќе неговото одречување и забранување на македонскиот народ да се организира и се бори за своето национално ослободување и самoopределување може да се користи

сти само од окупаторот и реакцијата. Тоа ќе биде, ако не су бјективно и открито предагелство на народните интереси, со секој случај ќе налива зода во воденицата на окупаторот и реакцијата. Едини народи који се борат да го фрлат робскиот јарем на окупаторот од себе си, ќе биде нелогично и погрешно сами да поинскаат цели делови од македонскиот народ. Со тоа сами тие го продлжуваат робството на туѓиот завоевател и од рано сами се преставуваат под гнегот на твојата реакција.

Загова како треба да се води борбата на народите против фашизмот, сјаен пример даде Југославија. Кој беше фокусот кој уште преди три години ја разгори највеликата народно-ослободителна борба во европскиот тил на фашизмот? Како случи тоа што хрватскиот, словенскиот, македонскиот и црногорскиот сите тие народи који во стара Југославија при режимот на србските хегемонистички и реакционни клики гледаја со недоверне и дори со извесна омрза кон целиот србски народ, сега заедно со него и на чело со него започнаја и развија таква една величава, упорита и успешна борба против германските окупатори нивните престелити? Одговорот се знае, тоа беше линијата, боевата линија, која е даде Тито. Таја линија сврза борбата за истеруенјето на окупаторите со борбата за ослобуденјето и равноправиеото на сите тие народи во една нова, федеративна и демократска Југославија.

Ете тој сјаен пример со Југославија треба да го земат предвид сите антифашисти во Грција и без некој од нив да се пожалат на влијанието на извесни реакционо-националистични среди, во обшта борба против германските окупатори, да му признајат македонската националност на нашиот народ во грчка македонија и неговото право на национално ослободуенје и самоопределуенје.

Истиот пример со Југославија треба да го земат под внимание и некоји антифашиски настроени групи во Бугарија који уште не се напoлно ослободили од старото добро по-

знато на нашиот народ маневриране на официјалната политика на Софија по македонското прашање. Извесно е, дека Софија имаше една политика по македонското прашање присоединеното на Македонија кон мајката отечество. Таја завојувателна политика како црвена нишка минуваше преку сите бугарски правителства од ослободувањето на Бугарија до денеска. По некога тоа се прикриваше под лозунгот за афтономија на Македонија, но не изменуше крајната цел кон тоа, прикригите бугарските правителства прибегнуваја по принуденије кога требаше да излажат македонскиот народ и неговата организација, или поради неблагоприятни надворешни обстојателства и особено после некоја катастрофа, кога веќе ставаше неудобно и опасно да претендираат откриено за Македонија.

При таквиа случаи бугарските правителства пуштаа своите агенти (Врховистите) востануват В. М. Р. О, а тие се скриваја зад неја и преку неја го издигнаа лозунгот за афтономија на Македонија, но не како Гоце Делчев и народот ја сакаше а како државча политика и маневра. Штом Македонија не може да се анексира или задржи на право во границите на една „Велика Бугарија“, то барем таа да не биде ниту грчка, ниту србска. Со една афтономија на Македонија ќе се балансира ослободувањето на Бугарија, со тоа дека нема да остане во Грција, ниту во Југославија. А после при друга политичка ситуација Македонија ќе може да ја присоедини кон Бугарија, како стана со јужна Румелија.

Денеска Бугарија, која се беше зафатила пак со Германија, заедно со поражението на последната, заедно со разбивањето на агресивниот фашизам, таја уште еднаш изгуби војната Хитлеровското правителство на Бугаријанов се виде принудено да посака мир од сојузниците, но Македонија не му се испушта, војските од Македонија, не ги истегнува. Но не сите политици на Бугарија се толкова веќе до крај на хални и слепи. Во главите на старите великобугари заочна да

зрее пак старата идеја пак идејата за новата маневра и игра по македонското прашање. Македонија не може да се запази во границите на „Обединена Бугарија“ -заштото да не се издигне лозунгот за независима Македонија ? Е, Бугарија времено ќе се прости со Петричкиот крај, ама за тоа пак Грција ќе загуби најбогата и голема час од Македонија, а уште по важно, со оделувањето на западна Македонија од нова Југославија ќе ослабне најопасниот, најголемиот и најсилниот непријател на великобугарштината и на целата реакција на Балканот. А освен тоа, може Иван Михајлов да земе врф во Македонија не на празно Александар Станишев во качество то си на военен министер е организирал во Македонија Михајловистите во нелегални групи А Иван Михајлов е верен чозек стар палач на народот.

Така расудујат, така умуват господата „обединителите“ на Бугарија. Нека си умуват, ќе умуват додека бугарскиот народ ги фаги во својите корави раци и ги исправи пред народен суд.

Но жалното е таму, дека и некој антифашиски среди од отечествениот фронт се фатија на таја примка. Независимата Македонија, никакво присаединување на цела Македонија кон која да је од балканските држави! Ами ако двата делови на македонскиот народ од бугарска и грчка Македонија сами по своја волја посакаат да се присаединаат кон створената веќе македонска држава, која влегува како разноправна федерална единица во границите на нова федеративна и демократска Југославија. Македонскиот народ може токму така да посака да створи своето обединување, Или тој нема право на самоопределување? Или за него не се отискува атлантиска карта на слободното уредување на својот живот.

Јасно е дека така не може да се односат едни антифашисти, едни истински демократи кон правата на един поробен народ. Место тоа би требело тија наши соборци да земаат конкретно становиште специјално за Петричкиот

крај. Тој дел од Македонија е по кој антифашистите и слободолубиви луѓе на Бугарија, организирани во отечествениот фронт треба јасно да се искажат. Другите два дела на Македонија ниф нема да ги интересуја. Тоа е само македонски народ и општага заедница на народи е -нова Југославија, да се ослободи и да си создаде своја македонска држава

Како Бугарска, така и грцка Македонија са живи делови од живото тело на цела Македонија. Тамо исто така чека своето разрешение македонското прашање. Нашиот народ во тие два дела на Македонија ако сака да се ослободи и да получи право на самоопределение, тој треба да си го заслужи и извојува право во активна борба со германските окупатори и нифните јавни и прикрити агенти во Бугарија и Грција. Само така ќе се отвори патот кон ослободувањето и обединувањето на целиот македонски народ од трите дела на Македонија. Знаејќи го тоа, македонскиот народ во Југославија, организиран веќе во својата федерална држава сака да се развијат народно-ослободителна борба против фашистите окупатори и во другите два дела на Македонија. Во согласие со тој саканиј тој ќе помогне сите такви начиненија и ослободителни движењиа каде било и да се појават.

Но разбира се, ослободувањето на целата македонска земја и обединувањето на македонскиот народ од трите дела не зависи од волјата на внатрешните народно-ослободителни сили на Македонија. Тој е един деликатен и основен вапрос на Балканот, со кој ќе се занимаваат и дипломатите на великите наши сојузни држави. С. С. С. Р, Англија и Америка, Намесата на тие велики сили ќе се наложи главно поради тоа, дека обединувањето на македонскиот народ ги засега до воените граници на три балкански држави. А то наистина е деликатен еден голем дипломатически вапрос. Тук намесувањето на Советскиот Сојуз, Англија и Америка е не само необходимо но и желателно. Тие, кои изнесоја војната против Хитлеровска Германија и нејните сојузници и помогнаа на потапаните од фа-

шизамот народи да се ослободат, тие ќе уредуваат и мирот Основните линии на идниот мир, кој тој пат треба да биде еден истински траен мир, се определени во Техеранската конференција 1943 год. Точно и завршено ќе се очертајат тие линии во мирната конференција след војната. Во мирната конференција при решението на македонското прашање ќе земе участие и нова Југославија. Тоа е нејно право, кое произлегува од две обстојателства. Прво федеративна Југославија е живо заинтересована од правилното и целосно разрешение по македонското прашање. Во нејзините граници е гласниот дел на Македонија, која спечели право на самоопределение, но не се откажа да се обдели и сам, доброволно прогласи своето присаединување, како равноправна и политическа единица во нова федеративна и демократична Југославија. Тоа значи, да македонскиот народ ивргото и за винаги си е судбината со неа. По тој начин понатамошното решение Македонското прашање за ослободување и обединение на целиот македонски народ не може да стоји изван Југославија. Со остварување на македонската федерална држава, тоа прашање се претвори во државен вопрос на нова Југославија. Нова федеративна и демократска Југославија е обшта заедница на сите југословенски народи, како и на нашиот македонски народ. Таа е еден организам кој једнако реагира кон тежините и болките на секој нејзин дел. Тежините и болките на словенскиот народ од таа страна на границите Италијански е да се обедини во својата федерална држава, која е дел на нова Југославија Исто така тежините и болките на македонскиот народ е да се обедини во слободна Македонија која влегува како равноправен член во федеративна Југославија. А штом е така, последната е во правото си, заради сами народи заради словенскиот и македонскиот народ да сака и да биде заинтересувана да се најде разрешенија ќе излезе за обединение на тија народи.

Второ, Нова Југославија ќе излезе пред конференци-

а за мир со изванредно голем престиж. Таа единствена во Европа која долго уште преди сојузниците да ги нанесат со крушителните удари на фашистните земји Италија и Германија сама се создаде како слободна, федеративна, демократична држава во жестока борба со окупаторите - и нешто многу повеќе во тешките моменти на обштата борба против непријателот, помогна на своите сојузници, ангажирајќи во Југославија цели 80 дивизији на Германија и нејзините сатлети. Затоа ноа Југославија во мирната конференција, со достоинство ќе земе својото подубавано место и ќе ги заштити своите интереси на македонскиот народ за обединение.

Нашата земја е средиште на Балканот, со едно крајбрежје меѓу Кавала и Солун на Егеја, од кое се излегува на Средоземно море, сврзашто Европа со Азија. Освен тоа таа е една малка, но богата агркултурна страна со исклучително благопријатни климатични услови. Во това географско расположени природно богатство на Македонија се крие и нејзината несреќа. Таа од најстари времена ги привлекуваше апетитите на многу племиња и држави. Затоа целата историја на Македонија уште од античките времена е исполнена со крвави војни во резултат на кои таа на неколку пати е изгубила својата независност. Сето тоа е причинило големи маки и страдања на македонскиот народ, опустошавала стопанството и запирало културното развитуе на Македонија.

Не запреа тие страдања и маки на македонскиот народ дури до сегшниот век во културата и цивилизацијата. Без да го прашат, соседните држави, во стремешот си за разрешение и плачки подстрекувани од други поголеми државни интереси се крстосваја на Балканот, приведувајќи едни војни под паролата ослободуењето на „ борбата - роб “, но којазршуеја се со поделата на Македонија и затруднуење робство то на македонскиот народ. И уште со масова бежанија Цела Југоистична Македонија бе обезлюдена со насилствени те и „ доброволни “ изселануења на месното македоно-слав

без најшироки можности и културно развојие..

И најпосле, подигајќи го прашањето за своето обединување, македонскиот народ не се Јавуе како непријател на грчкиот народ. Тој ќе се радуе, ако во редот на една компенсација получи Додеканезите и сите грчки острови за отворувањето и на неговото полно национално обединение.

Најпосле, нито грчкиот народ нема зашто да са плаши од обединувањето на македонскиот народ во слободна Македонија како равноправен член во федеративна Југославија. Но ова федеративна и демократска Југославија не е старата версалска Југославија со нејниот стремеж кон све поголемо решение и подчинување на чужди народи, кои ја населувајат и со тоа покажа како се премакнуваат националните расправији и причините за војни меѓу народите. Нова Југославија покажа како може да се постигне братското сожителство и обединување на сите балкански народи.

БАСИЛ ИВАНОВСКИ

Некој од другарите си позвли гласво да помисли: Бреј, како ќе ја прегазиме - мајката !!! Да погди !Сиге това мислевме. Мене' ме наду смеј, Сетив се за песната:

Како ќе минем либе
таја река Вардар
Матна и крвава...

- А бе, другар, - вела м - по мостот бе, кардаш, по мостот

- А, а - кисело, кисело е, друже. Трнја има - па бode одговори еден.

Море, ќе се плива вечер за Смедерево—како секира - се опита друг да се пошегува.

Покрај реката извила тенок врат пругата—та си скрила другиот крај зад оспротивната коса, крај што са бункерите.

Нема крај—ќе се оди - ќе се гази,
Снеговме доле, прескочивме пруга како срни и пра
во до реката.

-Брзо! Рака за рака! Напред со се алишта.
Морава закипе—се запени. Шеесет души рака за рака - тврдоглаво сакат да ја сопрат таја ламја да направи пат.

Храбро! ..., до појас - до гради - до шилата ! Пази-внимание - Преку гдава! ...,

Назад! Неможе! - Далгите занесуват. Дното се губи - Некој викат. Држ се за раци цврсто. - Дигна се гурултија како на вашар!

Изцрпени и забректали излегуваме. Од нас се цеде ше студена снеговита вода .Обувките полни со песок.

Забоботе воз. Легнувај! - Никој да не мрда! ..

Црното чудовиште со затворени прозорци затрака над главитени ни.

Некој од партизаните, розочаран од реката, склон за конпенизација, процеди низ заби:

Барем да бевме понели малку динамит, да поглед^а ме сеир! -

Се дигнавме налепени со песок. Сатот еден и пол. Победени од таа водена стихија - морри, со наведени глави враќаме се назад во селото. Требе да се брза, а не кој од нас одаг и спијат та требе да ги пазиш да не здробат во некој ендек....

Другата вечер преминаваме Морава при село Добротин - гиниш гиниш!

Во јабланица чекавме 30 дена.

Најпосле ни се саобшти оги требе да заминеме за Јастребац та од една тамошна ливада-аеродром ќе можеме да појдеме

Минаваме и Топлица па чак на 15 јули стасазме до аеродромот.

Проклето време! - До тогај - слнце - изгориш. А баш тој ден се накромиди небото со облаци - па ветер - како заигаг. Облаци како олово. Гледаме се меѓу себе како вино вни, закопани во мисли. Тридесет дена бесполезно чекане. Па и тоа време ако не дојдат аеропланите - уше толку ќе се чека? А од нашите другари никаков абер! Каде ли се ло мат сега? И ... живи ли се сите? До сега требеше и да се врнеме! Седиме на травата заболеле очи во небото. Никога до тога! не сме следили облаците и не сме пожадно сакали да видиме барем една звезда. Мрак како тесто. Покрај нас болни и ранени војници и партизани. Полковник фармо за грижено гледа во небото. Партизани блокирале патиштата и целата ливада сноват како кокни дуови.

Во 12 сатот забрче авијон. Аеродромот пламна од огнови. По десет минути првиот транспортен авион освети ливадата со рефлекторите и како искусна птица профуча покрај нас!

Редка обстановка: Ливадата - планини, мрак како тесто, од десно клокоте битка при село Блатец - ранен Англича

ни во гипс - партизани и страшно големото крилато, апоклап-
тично чудовиште, со разнобојни ламби - живо, срдито, со от-
ворена угроба од која излегува змија од пакети, буриња пуш-
ки... топове....

Влегуват во него ранени војници, и.... тримата на-
ши другари. Збогом! Ке се видиме!

Идва другиот транспорт - истата картина.

Качваме се. Чудовиштето ни лапна и затвори чел-
јуст зад нас.

Рикна бесно, засака и заплива...

Погледнавме се. Една мисла во сите; „Ни на небо
ни на земја“.

Ако! Тито и Македонија заслужават това - Напред
Кашлам - и ми се стори оти ми се раширило грло-
то как ракав - не чујам ништо! Другиот спротив мене нешто
сака да ми каже - ама ето - како на нем биоскоп! Од десна
страна некој ме побугна. Обрнав се. Пред носо ми застана
една чаша со топал чај. Полковник Фариш
ми ја лубезно подава и ми гледа во лице - очигледно го за-
нимава мојот лош сокривен страв. А со мене стануват банба
шка работи. Час како да ми некој седне на главата - час како
да блекнујам за 40 кила! Ех, колко е арно да си одиш по
тротоар и... да гледаш нагоре - место надолу.

Мојот саат безобразно полека иде - а шумот на
моторите санким со казанджиски чекич ми чука во градите

Погледнав предпазливо низ прозорчето на доле
ништо! Нагоре ништо! Напред назаг, лево десно - се ништо
се ништо! - Сетив се Нирвана, будистичка Нирвана! Навојаме
се во едно безкрајно големо „ништо“

Другарите - видам ги - менуват ја бојата на лицето
- и се силат да се снајдат некако. Чудно - баш тогај открив
оти сите имат големи очи и оти во очите им стои по еден го-
лем вопрос..., Јаз им мавам „покрсвителски“ и „куражно“
со рака и сакам да им кажам „море и това ќе мине“ - па ма

кар станали кјофтинја.

- Бари! - викна ми во ушите еден, дрпајќи ме за врската јаз се се постарах да му откопчам раката да не ме обе си со врската от возбуда. - Навистина доле хиљади лампи ни ка куват, оти несме во „безкрајно ништо“. Гледам доле. Ние стоиме ама... Бари, градот Бари тврдоглаво се дигна од лево нагоре. Гледам десно - небото се спушти... надолс. Сите гле даме надвор и сега видеме оти се навагаме во „нешто“: Небото десно - Бари лево! - Еј - до кога ќе трае оваја обркана ша шарма!

Затворив очи и...

најпосле аеропланот удари на земјата и застана. Хвала Богу нагазиме на тврда земја.

Питаме се некако колебливо, со бојазан: Море да ли да ги држиме петокрако звезди на капите! Кој знае - тук свет! да не направиме со това некој аджамилак та - еди кој си“ да се скара со свети Илија место со Илија“? Другарот дига раменја, забол поглед во врховите на кондурите си тра жи одговор: а зад него пишги автомобилска сирена! Обракја ме се и... луксузна кола со црвена петокрака од поламетро на предното стакло. Никаков друг знак-ни број! Разбравме одлична легитимација! Од колата наизкочива другари - позна ти. Добросуване целуване и вопросы-вопроси - цел куп - кој од кој по различен! Качуваме се: од аеродромот до градот има 10 км. На улазот во град светна електрична лампа во о чите ни. Англиски военен полицај закова поглед во петокра ката на стаклото.

-О, олајт - партизани! - Оке - Либр!...

-Бреј, мајка му стара, овија не тражат други доку менти. А!

а ние сакавме да ја сметнеме од капите таја петокрака - Тера! са разбравме - силата - това сме ние - партизаните.

Стори ми се оти таја петокрака звезда, кој што ќе ја погледне, го удара во глава и оти изразот на лицето му

збори: „Ајде, одите, со вас аилашмак нема!“

Филмска брзина - во два'сата от Шумата на Јастребац се изгредозме во вила Карбонара, со паркет, глатки плочки, осветление, кресла. Није з'апаме и се лапаеме по ѕидовите, како помази, влегли во црква та се пигаг: каква е таа шарена племја Подкованите гоизерици на еден од нашите другари го гресназа од земја и го подтегива да затегне малку глезните и коланата зашто не гази по карпите и сламите на планина Радан или Јастребац.

Сомна. Спие ни се. Одведуват ни во дворот на вилата, Лиубезните другари ни покажуваат полски кревети под раскошни палми. Гледаме се и... знаеме си мислите. Еден од нас почна пак да се чеше. Како ќе излеземе на очи пред другарите - домакини ако „шестоколонашите“ од нашите кошули се прслат во кебинјата и чаршавите... Ке се сториме за резил... Еј белја положение! Романтизам или безобразие - како ќе рече:ц се ќе згрешеш...

Така вака - заспаваме.

За наша среќја, вечерта истиот ден, тргнавме за на кај Тито со Англијски военен параход.

Сега пак друга белја, Тоа проклето море почна да играе мајтап со нас. Се разигра, се разбесни та ти се чини оти параходот плива по ридиштата и долишта. Пак се сетивме за благословениот тротоар. Гледаме се. Изразот на лицата ни е како да голгаме парчинја сапун... Држиме се како пијани за плод. Може би во аеропланот беше поарно барем беше нокно време та не се видеше - а сега од аероплани можеше да биде... по лошо!.., Не знаеш што е поарно!

Едвај - едно време - влеговме во едно пристанште. Уште на првите чекори се осети нешто тешко, солидно - војничко. Јасно се види искуснага контрола и волјата на еден силен војнички дух, Телени мрежи, бункери, обалска артилерија, митролезки гнезда и... рушевини од бомбардеровки... се врви како

по саат. Дојдова воени овтомобили и ни однесова внатре. Дојдовме до едно стрмо место. "Стоп - понатака не може. Кој сте Вие?" - На секаде стражари - и постове.

Од тука натака пеша - нагоре. -

Се е војничко, тихо, достоинствено, набљудателна. Обхванати се од чувство на благоговение. „Каде треба да е маршалот?“ - Горѐ - уште погоре. Тамо некаде во пештерите!“

Дојдовме. Сретна ни началникот на Врховниот Штаб. Не може да скрие својата радост оти “ и македонци пристигнава.

Маршалот не е тук - он е уште доле, во разговор со некои лица.

За кратко време се насобрава околу нас од другите шатори. Отворено со симпатија, искрено, питат, говорат, интересуват се за Македонија, за борбата - топло сочувствено.

Доле под шаторот се зачу разговор. - Една група униформирани се качуваат до пештерата.

Его го и тој човек, со нив, кој со својата волја и силна вера преломи историјата на еден цел народ, даде нова чудна насока на неговата закипела витална сила - и кој за последен пат, силно и грмовито, докажа на силни и слаби, добри и зли, умни и глупи, слободата е право на поробениот и оти цената на слободата е само ... крв!

Застана пред нас, лубезен и насмелан. Ни пружи рака непринудено, кратко и самсуверено.

Тито - рече своето име и ги запознавањето, така и сам да осеклаше оти това на беше нужно. Та знаеме се одамна. Нашиот инстинкт го погоди - знаемесе по желанијата си знаеме се поради патот што го газиме.

Он се искрено и чесно зарадува за нашето пристигане. Ни отрупа со вапроси за македонија - види се - и он како и другите, обичат ја таја македонија! Но не како што ја обичава некогашните - Красоевики, Матковики и Лазики.

Тито носи на лицето си големата лубов за нашата

поборена родина - Тито просто зрача околу себе си со високо човсколубие и кога го гледам како соучествува со сите и на сите - спомнам си славјанската високо општествена морална максима „плакати со плачушцима и радоватисја со Радујушчимсја

Он води Југославија - новата, младата Југославија. Но сочувствието му клони накај нас - и - како опитен политик - истински револуционер - закопчан и телом и духом за трудјаштиот се човек - радува се со нас заедно за нашето учество во новата историја и зората на првзата истинска слобода на Македонија. Он знае, оти това е прв пат за Македонија и од очите му искри отворена радост како топла рака.

- Вие сте по среќни од нас - вели - слобода на цела Југославија ќе почне от кај вас - и вие - синовете на Македонија, ќе бидете по велики во вашиот народ; од колку Наполеон во Европа или кој да е друг - во својот народ; зашто сите ние воспановуваме загубена слобода а вије слободата ја создавател.

Вечерта бевме сите на вечера во една вкусно подредена пештера. На чело на масата Тито; до него Генерал Корнеев шеф на руската Мисија, од другата страна един од нашите другари а понатака и другите. Разговараме непринудено топло и другарски.

Маршалот е човек кој може, - и знае да ислуша. И најнезначајниот вопрос. знае и може да одговори - точно кратко - без излишни фрази. Но кога одговори не прави кеф на никого - одговара та-како што тражи истината. По некога разне некога како со саблја, ама внесе и дух - та човек има впечатление оти чак и во шегите си он не пропушта да каже една истина, заповед, мнение, или да поправи нешто - тргнало на страна.

Никаков вопрос неможе да му зададе грижа. Он слуша мирно и во очите му се чете мисалта: „знам што ќе кажеш - се ми е познато и следва одговор јасен - точен - со една долбока политичка ерудиција - па,“ било ти мило или не!

Кога ќе погледнеш во лицето чини ти се еј сега ќе разтвори врз тебе едно хоканје и каранје - но во ситните брчки околу очите му и во левиот агал на тенката му уста - видиш оти он само може само да обича но да не остапи пред никого. Он може да се насмее со еден прекрасен осмеј - ама останува мирен како долбока вода. Он може да гозори мирно - но во гласот да му се осеги една упорита заповед. Он може да биде лјубезен - да осетиш неговата близина - но во исто време да откриш оти е по близок до народот.

Гледам го така, разговарам со него и чувствувам чудни работи. Момент-поласкам си, оти сам много близок до него - следниот момент се осетам или јаз далеку од него или не го го осегам до народот, - тамо - кајшто едино може да се разбере неговата личност. Гледам го и ми идват думите на Зо гович: Тито - то смо ми! -

Па - волеју не волеју - паметот ми отиде накај Крапчев - Бадев и весник „Зора“ - Заредива ми се думите од „Зора“ касоразбивач - робијаш - разбојник - убиец - и уште што не - а овами покрај тој „касоразбивач“ - седи генерал Корнев - претставител на една велика сила. На тај „робијаш“ - советниците и сатрудниците му са Д-р Рибар, професор Смодлака и други таквија. - Тај „разбојник“ има лична преписка со Черчил - тај „убиец“ подигна и извлече од крв и од смрт милион народ за да му дари слобода.

Тито - то смо ми - !

Тито стоји над се!

Тито е денеска четвртиот човек на светот - и разбира се тоа нешто не може на сите да се хареса. Па ни на пелтекот - Крапчев -

Неговата широка политичка концепција со оглед на денешната борба - парализира секи злонамерен јадовит јазик. Неговата безкрајна лјубв за поробениот народ отвори очите ни и на најтврдоглавите неговиот глас и повик за света борба беше гласот на Морфеј пред кого секој звер подвигна опаш

ка!

Така и стана.

Кроток и силен, лубезен и заповеднички - твој и на секого-близок и одвлечен - он си остава: Тито то смо ми.

Разговараме со другарите и видиме оти не треба многу ум па да се разбере каде сме и што сме. Тито не се свакла со ум - он се чувствува со душата со отворено срце и со човештината. Днешната борба не е капитал или, сопственост на овај или онај - она е обштанародна - човешка. - Достојание на секого; кој има у себе... човештина - Комунистичката партија ја поведе борбата и тргнава сите во неја - зашто Комунистичката партија е најидеалната . . . човештина а Тито? - Тито е нејната синтеза!

Тито - то смо ми - сви!

Тито - то е: плаќаги с плачушчими и радовати сја с радујущчим сја!

Свои спротив нас! Човек - најчовечниот човек што сам го видел! Зад бронзаното му лице се крие бурна историја на един упорит илегалец - борец кален во страдањата за потлачениот човек! - Човештина!

Некаде во длабините на сивозелените му очи се меркат метежите на октомвриската револуција - Европа - Приж - Балкан и . . . бескрајните нерамнини на босанските шуми и херцеговските кршци - со неговите дули и мисли се раѓа новото време нов свет: нов за тија што го мразат - а за нас - за нас е само многу желан - а одавно познат - срет на човештината, - оти Тито е... Човек!

Еден ден бевме повикани во неговата лична канцеларија - официјално - разговор.

Пак истото. Скромно искрено, честито! - Основата на разговорот - човеколјубие. - Донесените решенија - Човештина! - Тито а секаде истиот: Сам, со нас, со народот, со тугинци со големи и мали - истиот.

Тито - то смо ми - оти Тито е човек .!

Бративме се пуни со полет и чудна вера оти ќе биде така како Тито сака, зашто Тито - то смо ми!

Бративме се при другарите после 75 дена отсуство
Што е како е - питат, чекат, да кажеме и ... кажуваме .-

Тито - то смо ми — сви!

ЕМАНУИЛ ЧУЧКОВ

„ М А К Е Д О Н С К И Н А Р О Д Е “

Од тешките борби и пролевената крв на најдобрите македонски синове излегуваат денес првото Народно Собрание, тој символ на твојата слобода и изразител на твојот суверенитет и ја прокламира пред цел свет полната национална слобода на македонскиот народ во ПРВАТА СЛОБОДНА МАКЕДОНСКА ДРЖАВА.

Вековниот идеал на македонскиот народ се постигнуваат. За прв пат после Самуила македонскиот народ створи своја сопствена држава, за прв пат македонскиот народ во македонија ќе се осети како во своја куќа, за прв пат тој станува на дребна пара во сметката на грабежливите сили ами слободен народ за слободна држава. Това е најголемата придобивка во историја на нашиот народ спечалена во гигантскиот антифашиски фронт со крвта на најдобрите синови на Македонија и со помошта на другите народи на југославија, осигурена во нова федеративна заедница на народите во Југославија.

Трагајќи од животните интереси на македонскиот народ, од неговите заеднички борби со другите народи во југославија против голесрпската хегемонија и од скапите жртви дадени против заедничкиот фашиски окупатор, првото македонско Народно Собрание извојува во твоје име оти **МАКЕДОНСКИОТ НАРОД ВЛЕГУВА КАКО НАЦИОНАЛНО СЛОБОДЕН И РАВНОПРАВЕН ЧЛЕН ВО НОВА ДЕМОКРАТСКА И ФЕДЕРАТИВНА ЈУГОСЛАВИЈА** на принципите уставени на II заседание на Антифашиското веќе на народното ослободување на југославија (АВНОЈ) на које му се признаја правата на национална слобода. Со тоа македонскиот народ станува градител на нова југославија која е дело и израз на нераздрожливото единство и братство на сите нејзини народи, и најголемата гаранција како за слободата на секој отделен народ така и за слободата на сите народи во југославија заедно. Како дел на нова демократска и федеративна југославија ма-

кедонскиот народ станува сојузник на големите сили победителки.

Тргвајќи од вековните идеали на македонскиот народ, првото македонско Народно Собрание го прокламира пред цел свет своето праведно и неостапно сакане **ЗА ОБЕДИНЕНИЕ НА ЦЕЛИОТ МАКЕДОНСКИ НАРОД** на принципите на правото за само-определување. Со това ќе се тури крај на ропството на македонскиот народ во сите негови делови и ќе се создадат условима за искрена солидарност и мир меѓу балканските народи.

Видејќи свесно оти фашизмот е најголемиот враг на малите народи на славянството, првото македонско Народно Собрание таржествено изјавува оти **МАКЕДОНСКИОТ НАРОД НЕМА ДА ГО ОСТАВИ ОРАЖИЕТО ДУРИ ФАШИЗАМОТ СО СИТЕ НЕГОВИ ПОМАГАЧИ НЕ БИДЕ ИЗЦЕЛО РАЗГРОМЕН.**

Борејќи се за слободата на македонскиот народ, првото македонско Народно Собрание ги **ПРОКЛАМИРА ПРАВАТА НА ПОЛНА СЛОБОДА И РАВНОПРАВНОСТ НА СИТЕ НАРОДНОСТИ ВО МАКЕДОНИЈА.**

(Од манифестот на АСНОМ)

Надворешната политика на Бугарија

Надворешната политика на сите софиски влади, от кога е создадена Бугарија па се до денеска, се обележува главно от задачата да се завлада Македонија. От Батемберга и Кобурзите, от конзервативците Бурмов и Стоилов, па до либералите Каравелов и Стамболов, от представниците на сите граѓански партии па до „безпартијните“ фашисти от родот на Филов, во основа на својата надворешна политика, по прашање на Македонија, биле на едно, да се освои таа и покори. Ова политика доби официјално име: „Велика и обединена Бугарија“. Разликата меѓу нив по ова прашање била само во методот на неговото решавање и диктувана от постулатите на меѓународната ситуација.

Сетнините от оваја политика причинија на македонскиот народ неизброени маки и страдања. Водачите на софиските режими не се либеа, се во интерес на таја политика, да испратат толку пати во Македонија четнички банди от арамии и авантуристи со цел да провоцираг таму нереди и по тој начин допринесова да се опустошува и окреавува земјата. Тие одеја истрајно на избивање македонските револуционери, било со помошта на врховиските банди, било со своите окупациони војски, по време на двете нивни окупации над Македонија, али пак со помошта на подкупените македонски одроди и крвници како Тодор Александров, Ванчо Михајлов и ним подобни. Благодарение на овие завоевачни стремежи на софиските властодржци, и слични ним на тие от Белград и Атина, Македонија беше подфрлена на пустош во неколку војни.

Но оваја империалистична надворешна политика не помалце страда нија и пустош донесе и за самиот бугарски народ. Се за во полза на таја политика, бугарските државни финансии бидуваа притискани од излишни кредити за финансирање на разни кумитски и атентаторски банди, за разни банди од убици на Ванчо Михајлов. Благодарение нејзе, Бугарија беше на неколку пати фрлена во авантуристички војни, од кои што излегуваше економски сосипана и окрвавена. За време првата световна војна, германскиот цар на Бугарија, во своите планови за Велика Бугарија, се опре на германо-аустро-унгарскиот блок, и ја фрли земјата, со помошта на креатурата Радославов, во страшна авантура од која не можеше да крени глава за десетини години.

Наместо да се извлечат поуки и да се откажи од оваја губелна за бугарскиот народ политика, германскиот цар Борис, со помошта на фашиската германофилска клика Филев-Гајбовски-Божилов, поткрепени од крвниците Цанков-Жекоз-Луков, пак ја фрли земјата, одејќи по стапалките на својот банкротирал татко — во авантура најголема, во авантура најстрашна.

Дволична и подла била неговата политика на „вечно пријателство“ со Југославија! Под закрилата на крвавите Хитлерови орди, бугарските фашиски управници забија нож во плеките на Југославија и Грција. Без око да им трепни, тие ги напуштија своите окупаторски војски да се надпреваруваат со Хитлеровските разбојници во палење, грабежи, убиства и во поганшчилак низ овие братски славјански земји.

Спиени од привремените Хитлерови успеси, занесени од Гебелсовите ласки за Бугарите како „Прусаците на Балканите“, тие ја претворија бугарската војска во крвав Хитлеров полицај на Балканите. Омаени од пленот што им го потфрли Хитлер, надуени во „Велика и обединена Бџлгария“, тие ги раширија своите апетити како стрвинари не само над Македонија, туку и над српски земји. Почнаја да течат стоки и капитали за накај Бугарија. За благодарност према Хитлера почнаја

овие „Прусаци на Балканите“, да ги селат своите коски по Дурмитор, Златибор, Јастребац, Копаоник. От захвалност према Хитлер, целиот фашиски печат, под свирката на Крапчев, Кожухаров, Коларов и народ, против Славјанството, та некој отидоја до толку дури да се одречат от Славјанството. Зашеметени от успевн објавија војна на Англија и Америка, запежава низ улиците: „Ниј ште литнем сретшту Англија!“

Ето така, водена от германофилските фашисти, Бугарија се заврте во сатанското оро на Хитлера, се затркала према страшна катастрофа.

Германија, покровителката на велика Бугарија, што кроеше гигантски клешти за да пригнечи со нив цели народи, да избие на индиски океан и да го освои светот, сега се најде сама таја, со се незините сателити, пригнечена од уште пострашни клешти, што едновремено ја дробат германската армија от исток и запад. Пропаста пред која се надвисна целиот „Тристран Пакт“, јапа и пред Бугарија. Самиот Багаранов, от најкомпетентното официално место призна дека Бугарија била дотерана, со дотогашната надворна и внатрешна политика до пред вистинска катастрофа. Тој призна и дека бугарскиот народ одлучно се изјаснил против таја, гибелна за него политика. Но това не е случај само со Бугарија, но исто и со друзите сателити на Германија. И дури кај сите настана колебање, збрка и паника, Романија смело го разкина фаталниот сојуз со Германија и се присоедини кај Сојузниците. Природно оти и пред бугарските фашиски управници се изпрај мислата за одговорност пред Сојузниците и пред својот народ за сторените пеколни дела. Стана јасно и за нив, дека одене до крај со Германија, значи примање и на себе незината садба, а таја очигледно не е веке „крајна победа“, ами краен пораз, страшна катастрофа, како за самиот народ, така, и на прво место, за самите нив. Зарај таја јасно тие фатија да барат излаз и спас, разбира се, на прво место за себе си. На таја линија може да се разбере нивното повле-

куване от владата и излегуване на сцената новиот премиер — Багрјанов.

Према декларацијата на самиот Багрјанов, неговата влада дошла со задача да го извади бугарскиот народ от Хитлеровото оро и да го поведе по миролубивиот пат, али, како се сам изрази, да го спаси от сигурна катастрофа. Но това е декларација, а вистински, на дело, неговата задача треба да е сосем друга. Еве веќе како се изминаја повеќе от два месеци от како кабинетот на Багрјанов дојде на власт, и за това време крахот на Хитлера и неговите сателити се приближа со грамадни чекори, а владата на Багрјанов се уште ништо, ама баш ништо не сторила за да го избегне овај крах, да дојде до мир со Сојузниците. Напротив, окупациониот корпус продолжува да врши злочини над народите во Југославија и Грција, активно да води војна против народно-ослободителните војски от тие земји, и се за сметка на загубената Германија. Не можи да се оправда оваја злочиначка војна против своите соседи со циничките изјави на крволокот Цанков и на Гебелсовиот ученик, сегашниот министер на надворешните работи П. Драганов за некоја спасоносна делетност на окупациониот бугарски корпус за српскиот народ, и како српскиот народ со радост и благодарност гледал на него.

Во интерес на вистината е да се кажи, оти додека српскиот народ гледаше со голема омраза на оваа напаст, што се вика бугарски корпус, имаше и некои такви Срби, што вистински му се радуваја и што работеја со него рака под рака. Но тие немаја ништо заедничко со српскиот народ, туку се негови издајници и германски шпијуни. Тие се на злопрочуените Недичевци и Д. Михајловичевци. И за големо чудо, како да се науда рака под рака, да се помагат еден со друг, токмо тие, што би требало да се дават еден со друг, бидејќи и едните и другите кролат во својте планови како да ја освојат Македонија. Како се стори, Велико Бугарската политика да

најди зближни точки со Велико Српската? И едните и дружите немаат интерес да се зближат помеѓу себе српскиот и македонскиот народи. Под такви услови Македонија станува загубена како колониална плјачка и за едните и за дружите. Во духот на таја мисла бугарските властодржци си велат, нека постојат великосрпските аспирации над Македонија, а пред стравото от нив, ние полесно ќе можеме да ја држиме во власт Македонија. А великосрпските плачкаши мислат обратно. Ако се здружи српскиот и македонскиот народ, тогаш веќе нема да се може да плјачка ни едниот ни другиот. А ако остани Македонија времено под бугарската окупација, се има изглед таја да стани против неја, и така ние ќе имаме изглед некогаш пак да ја освоиме.

Но какви и да биле сметките на едните и на дружите, фактите што зборуват за злочините на бугарскиот корпус према српскиот народ си остануват факти и неможи да се избришат со никакви цинични изјави. Напротив тие гебелсовски изјави, само поласно покажуваат, колку се овија фашиски гадови замацани во гнаските злочини.

Друго, и ден денеска Хитлер се уште располага со бугарските војни бази и со економските извори на Бугарија нужни за водене на војната против Советскиот Сојуз.

И трето, владата на Багрјанов продолжува да води внатрешната политика исто како на дружите фашиски влади, што се гледа во прогонувањето на оние, што ги изразуваат народните интереси, и што се борат за да се раскини сојузот со Хитлера и да се изгонат германците от Бугарија.

Така, владата на Багрјанов се покажа како влада што само на збор сака да раскини со Хитлера, а на дело продолжува да му помага во секој поглед. Јасно, дека таја шпекулира со истата Гебелсова „спасоносна“ мисла за некој си противуречности помеѓу Сојузните народи.

Ако се земат сите горни чиненици во сметка, ќе се дојди неминовно до мислата, дека оваја влада не се разликува во

ништо от досегашните фашиски влади во Софија. Вистина во својата основа разлика нема. Во денешнава политичка и војна ситуација, политиката на „полен неутралитет“ оди само да и помогни на Германија, да овозможи да се кријат германските орди низ Бугарија пред ударите на Црвената армија. Нешто повеќе денешнава влада, како што видиме, и отворено ги помага германците. А за да излезе от војната нужно е да се нареди активно на страна от Сојузените народи, како што стори Романија.

Додека досегашните влади беја со ориентација на „крајна победа“ на Хитлера, владата на Багрјанов не се води от такваја ориентација, ами јасно гледа дека крајната победа е на страна на Сојузените Народи. От таја перспектива новата влада оди да излезе от сојузот со Германија, ама едновремено со пазарлак да сачува две работи:

Прво, да ја спаси от отговорност фашиската клика на чело со регентите, за незините злочини и да спречи да ја земат власта вистинските народни представители от Отчествениот фронт. Само така можат да се тумачат пасусите от говорот на Багрјанова во кои се апелира, да не се барат кривци за миналото и да се растураат сите нелегални организации (партизаните), оти народната волја ке ја спроведува организираната држава. Ем колку да беше провидна итратата маневра на Багрјанов, за да го придобие народот на своја страна и да го онеспособи партизаните и Отчествениот фронт, за борба против својата прогерманска политика, пак се најдоа лугје и от средината на Отчествениот фронт што се ватија на ова фашиска јадица. Јасно е оти по тој пат Бугарија нема и не може да излезе на чистина, ами уште повеќе ке се заглиби во калта.

Второ, да ја спаси и сачува за бугарските завојувачи Македонија, или барем дел от неја. Таја задача произлегува от фактот што во неговиот кабинет се најде еден одрод македонец, застапник на идејата за Македонија како бугарска

земја, — А. Станишев. Таја задача, колку да ја прекрете самиот Багрџанов, мошне отворено и категорички ја изнесе П. Драганов, како нешто от кое Бугарија во никој случај не може да се одречи. Јасно е оти и по тоја пат Бугарија нема и не може да излезе на чистина.

Денеска, кога македонскиот народ си створи своја федерална држава, во демократска и федеративна Југославија, кога тој јасно и недвосмислено покажа оти неговата садбина е сврзана со таја на Југославијанските народи, и това преку своето авторитативно и суверено АСНОМ, денеска кога за тие одлуки стои и цела Југославија и сојузническите народи, такви планови на софиските освојачи са однапред осудени на пропаст. Не може да се мисли оти и тие сами не го сознат мошне јасно овај факт, да во никој случај Македонија не може да остане во границите на Бугарија.

Во тој случај тие ќе се опитат со една друга варијанта, ако им остане време за такви опити и ако не бидат пометени от собитијата. А таја варијанта е стара, што ја употребувале сеедном бугарските властодржци, кога мислеле оти немаат снаги да ја присвојат за себе Македонија. Во такви моменти тие прибегнувал до паролата „автономна Македонија“ со ниет во првата погодна случка да си ја присоединат, како што стана некогаш со Румелија. И денеска има знаци, по размрдувањето на разни „автономисти“, В. Михајлов и друзи, да се опитат и сторат нешто слично во случај да капитулацијата стане неизбежна. Но и овие планови сигурно ќе бидат разбиени.

Ете тие са причините за оклевањето на новата влада — Багрџанов. Но таја нема време много да оклева. Али во најскоро време има да прими безусловна капитулација, и неодложно да го повлече корпусот от Југославија и Грција, да ги истера Германците и да заведе демократски режим во самата Бугарија, по пагот на Романија. Таја има да се откажи не само от Македонија заземена от незините војски 1941 г. но и от

онај дел што се надува под незина окупација уште от време, под нивно ропство. Ако не е способна, како што се гледа, таа да го стори тоа нешто, тогаш ќе биди пометена от самиот народ и ќе биди заменена со друга влада,

От редовите на Отечествениот фронт во Бугарија, може да излезе вистинска народна влада, што вистински и на дело ќе ги реши надворешните и внатрешни политички проблеми за спас на Бугарија от катастрофата. Таа ќе биде способна да ги предаде на суд сите отговорни досегашни управници за нивните злочини. Само от тие редови може да излезе влада способна да се откажи от завојувачките планови према Македонија и да успостави братски односи со соседните народи.

Но не успеј ли бугарскиот народ во најскоро време да ги реши овие проблеми, тогаш нашата југословенска војска, заедно со сојузничките, ќе биде присилена сама да оди за да ја ослободи својата земла, таа сама ќе оди да ги најде кривците за злочините извршени во Србија и Македонија, па макар каде да се скриени низ Бугарија.

Бугарскиот народ нема многу време за чекање ако сака да се спаси.

Димо Бојановски — Лизе

Ордан Николов

Нашиот народ има две убави думи со кои ги наречува најдобрите особини што треба да ги има човекот, а са безусловно неопходими за народен борец. За работливите, истражните на работа вика: кртици. За тврдите, преданите и смелите вика: кремен. Ордан Николов беше и вреден, работлив като кртица и предан, тврд като кремен. Како таков ќе остани во нашите спомени, како таков ќе ги учи помладите како се служи на народот.

Ордан Николов от рано ги беше познал сите тешкотии на сиромашниот живот. Син на работници, одма по свршеното основно училиште почна да работи шивач и на таја работа остана цели 16 години.

Во ниска, мемлива куќа, со две многу мали, ниски собички, живееше целата фамилија от осум члена. Ордан беше мал, дури незабележив, со мали, умни очи. Кога говореше имаше израз да длабоко мисли. На прв поглед неговата фигура можеше малку да разочара. Но, ако по одблиску се познаваш, работиш и делиш лошо и арно со него, тогаш во него би открил голема душа, срце полно со лубав за делото на својот народ.

Неговиот вистински живот настануе во времето кога македонската работна класа се оспособуеше организационо и политички за раководната улога народно-ослободителниот покрет на македонскиот народ. Во работата, која предстои на младата македонска работна класа, една од најосновните и најотговорните задачи се падна на Ордан: чистене на работнички

синдикати от социјал-демократите по типот на Белич и Топалович, кои беја заседнале во синдикатите и ја саботирале борбата на работниците за поарен живот. Требеше таја банда да се истера от синдикатите за да станат они вистински масови организации на македонските работници. Беше трудно да се зрши таја отговорна задача - во Скопие имаше малку свесни работници, а многу социјал-демократи „умници“. Ордан даде несеквично се от себе. Деноношно трчеше по фабриките и работничките предградија а навечер остануваше во синдикат да ги учи работниците на борба. И во скоро време почнаја штрајкови, кои се подигнаја и пренесуеа от една фабрика до друга. Работниците отпочнаја војна против бесомучната експлоатација и безправието. По скопските улици, по фабриките се носеа повици: хлеб и работа. Секоја вечер работниците се збираја во синдикатот на конференции, на кои Ордан говореше братски и блиско, го дигаше борбениот дух на работниците.

Но врагот бргу го зеде. Во август 1940 година тој беше уапсен от тогашната велико-српска реакционерна полиција., Ордан знаеше многу, ама ништо не издаде. Полициската инквизиција не можеше да го сломи духот на големиот борец за слободата и правата на класата, чиј син беше тој.

Ордан беше осуден на две години строг затвор.

Комунистичката партија на Југославија, чиј верен член беше Ордан, го избра во неговото отсуствие за член на ПК за Македонија а на V Земна партиска конференција за кандидат за ЦЕНТРАЛНИОТ КОМИТЕТ НА КОМУНИСТИЧКАТА ПАРТИЈА НА ЈУГОСЛАВИЈА. Тоа беше голема признателност кон еден бестрашен борец на работничката класа и целиот македонски народ.

—:—

Дојде и 1941 година, преломна за народите на Југославија. Народите на Југославија беја срамно издадени от своите управници. се распадна трулиот државен апарат. Само Митровица, чувана от фашиски жандари, остана како порано темница на наларните синове на народите на Југославија.

Свесни да се повеќе от секогаш потребни надвор, да помогнат борбата на востаналиот народ, политичките затворници во Митровица, а меѓу нив и Ордан, обмислујат бегане. Копат канал под земја, работејки денје и ноќе. След 15 ноќи каналот е готов - он е долг 16 метра. На 22 Јули 1941 година 32 затворника и меѓу нив Ордан избегујат, дочекани надвор од своите другари. Отидуват во Фрушка Гора, да со пушка во рака како партизани уште еднаш ја докажат својата љубов кон својот народ.

Ордан треба да се врати во Македонија. На него му е свеедно каде ќе се бори против општиот враг — фашизамот. Но, сепак, со голема радост трга за Македонија и брза што побргу да стигне.

На 2 јануариј 1942 година тој оди веќе кон Македонија, заедно со еден курир от Вранје. Треба да се мине новата граница. Времето е лошо, снег, меклава, на 3 метра ништо не се разпознава. Снегот е непријател — тој ги покрива патиштата а ги открива стапалките. Но Ордан врви, брза, сака да стигни што побргу до Македонија.

На 4 јануариј пред пладне по силна меклава пред Ордан и неговиот другар се испречува бугарски пограничен караул. На пет метра от нив војникот стрела. Единиот куршум се забива во јуначките гради на Ордан Николов. Пред прагот на Македонија тој загинува.

Брзо се разнесе страшната новина — Ордан е убиен. Како со нож ги пресече срцата на тие што го познавала, страшен револт се надигна за освета во душите на сите другари, со кои тој работеше.

— : —

Името на Ордан Николов ќе остане неразделно врзано со најсладбосните денови во развојот на работничкиот покрет во Македонија, со најодлучните денови во изградуенето на КП во Македонија. Работата која Ордан Николов уште тогаш ја узидва во темелите, на кој се подигна и денешниот наро-

дно-ослободителен покрет, ќе остане како најсветел пример на безогледна, предаена работа за својот народ и Партија.

Со тоа името на Ордан Николов останува неразделно сврзано со денешната борба на македонскиот народ и како такво вечно ќе живее во неговото срце.

Перо Тикваср

От Главниот штаб на НОВ и ПО на Македонија

Поглавни борби и акции во јули и август

1 Бригада.

19 јули — Засада от бригадата на друмот Дебар-Струга е уништила 2 германски камиона, а 2 онеспособила. Убиено има 21 германски војник.

1 август — Во зората, заедно со 1. албанска бригада нападнаха на Дебар. Градот е прочистен и касарната блокирана. Дебар е држан от 1 до 3 август. Непријателот има около 110 мртви и ранени и 3 заробени. Снаги от 1. бригада кои служеха за затваране на правците за Дебар и обезбедување на снагите кои се бореа во градот, разрушиха ја телефонската линија, мостови и прекопаха ги друмовите. Единиците на Косовската бригада го штитеха грбот на 1 бригада, уништиха 1 танк, 6 камиона и убиха 70 германци.

15 август — Германската офанзива со јаки снаги. Во многу тешки борби непријателот има мртви и ранени 77 војници и офицери и 30 конја убиени.

28—30 август—Уништена е пругата Струга - Кичево на должина 3 км. Уништени са мостови каде с. Мешеиште, Песочане, Ботум, Мелничане и Магорче. На сите правци во Дебарца рушена е телефонска веза на должина 20 км. На друмот Струга - Дебар и Струга-Кичево саобраќаот бе прекинат. Населението ги подпомага акциите учествувајќи со 1000 души.

Очистени са железнички станици Сливово, Пресека и Ботум. Убиено е 8 и заробено 3 германци. Запленето: 3 тешки и 4 леки митролези, 30 пушки, 40.000 куршуми, 4 шмајзера, 1 минофрғач со 500 мини, 1 мотоцикал, много облекло, храна и санитарен материал.

На друмот Дебар-Кичево е разбиена германска колона. Во плен са паднале 3 коња и доста оружје.

Крушевскиот одред при 1. бригада разоражи еден граничен участок. Заплени са 1 шмајзер и 98 пушки.

II Бригада

7 јули — Во с. Дреново, Кавадарско, води се целиот ден борба со бугарската војска во снага околу 500 војници. Непријателот употреби тешко сражје и авиација. Нанесени губитци на непријателот: мртви: 1 подпоручник, 1 германски офицер, 1 германски подофицер, 1 бугарски полицејски началник, 60 бугарски војници, много ранени и уништен 1 мотоцикал. Наши ранени и убити нема. Заплениено е: 2 шмајзера и 1 пушка.

8 јули — Во с. Драдња преку цел ден се води борба со бугарска војска. Непријателот употреби аероплани. При непријателот има доста убити и ранети. Свалени са два аероплани. Наши губитци: 1 мртав, 2 леко ранети.

8—9 јули — 1. баталјон нападна на непријателот при с. Дреново. Нанесени са му доста губитци. Пленен е 1 војник. Губитци во баталјона: 1 мртав.

9 јули — 1. баталјон на друмот Прилеп-Кавадар сруши 90 бандери и искина телефонската линија на должина 5 км.

Запален е еден мост на должина 14 м. Саобраќајот по друмот е бил прекратен за 20 дена.

11 јули — Истиот баталјон води борба со бугарска војска кон с. Смиловци-Прилепско. Непријателот е разбиен и на-теран во бегство.

15 јули — Истиот баталјон нападна на рудникот при с. Дреновци, Прилепско. Сите згради са запалени, машини уништени и заплени 3 пушки.

17 јули — Истиот баталјон води тешка борба со бугарска војска, полицаја и контраши при с. Оморани, Прилепско. Непријателот остави 20 мртви и доста ранени. Баталјонот нема мртви и ранети.

20 јули — 3. баталјон содејствуваше со грчките партизани во нападот на Воден. Истиот нападнаше на касарните и задатакот го наполни изврши.

24 јули — 4. баталјон нападна на Кралевото имание при Демир-Капила. Има убити 15 војници, заплени 7 пушки, муниција, храна и друг војнички материјал.

29 јули. Истиот баталјон на железничката гара Клисурса, по линијата Скопие - Гевгелија уби 20 војници на непријателот, а едновремено разруши телефонската линија на должина 4 км.

10 август, 1 баталјон уништи бугарски пост при с. Конопиште, Кавадарско. Побиено е 6 војници и заплени 1 пушкотројцан и 4 пушки.

10 август, 2 и 3 баталјони водеха тешка борба при с. Крнево, Кавадарско преку цел ден. Баталјоните го овладеа селото. Убиени са 17 војници, заплени 4 и доста комора.

2 август — Нападнат е непријателот на утврдените позиции над с. Крнево, Кавадарско. Убиени са 20 војници и заробени 2.

4 август — Разбиена е една непријателска колона. Заробен е 1 офицер и 35 војници на непријателот, 8 коња, 19 пушки и 6 коли војнички материјал.

III Бригада

Во време от 10—15 јули бригадата успе распрснатите Дражичевци да ги уништи. Заплени са 20 от истите.

На 16 јули — бригадата водеше борба со големи непријателски сили — војска и полицаја — при с. Вилча, Бато-

селце и Бугарине. На непријателот му бела нанесени големи губитци.

На 17 јули — бригадата водеше борба при с. Свиниште. На непријателот са нанесени губитци. Заплени е еден подофицер.

На 24 јули — бригадата со своите единици нападна на Страцин и Младо Нагоричане. Уништени са мостовите на Војник и Петрашница. Ликвидирана е Клчевската централна општина. При Нагоричане непријателот има околу 40 убити и исто толко ранени полицаи. При Страцин непријателот бе протеран од рововите и имаше околу 30 убити и повеќе ранени. Во исто време една заседа од бригадата према Страцин дочека два германски камиона и ги запали. Заробени са еден германски војник и еден бугарски, а некој убити во бегство. Плен од овие акции са: 3 минофрџачи со доста мини, 2 тешки митралјеа, 3 пушкомитралјеа, 1 кон, 1 гитара, 1 фотоапарат, 2 машини за писување, 2 радио апарати, 200 кгр. орис, 4 канти мас, 20 јагџици и 100 јаџа.

На 3 август, бригадата со Косовскиот баталјон нападна на железничка станица Ристовац. Станицата беше овладеана. Сите постројки бела уништени заедно со депото. Запалени са 3 композиции од 90 вагони, уништено 6 локомотиви. Некои од вагоните бела натоварени со авионски мотори, а останалите со автомобили. Непријателот има доста убити и ранени.

На 9 август, бригадата сруши мостот при Петрашница, на друмот Куманово — Крива Паланка. На Велла Глава бела разбиени 20 души полицаи и контраши.

На 12 август, бригадата нападна на железничката станицата Табановац.

На 14 август, бригадата разруши железничката линија и пропустите на должина од 10—15 км.

На 23 август, бригадата со Косовскиот баталјон нападна на рудникот Лојане. Поручена е централата и други постројки. Разрушени са и два бункера.

Мобилизирани са 20 работника. Непријателот има доста убиты и ранени.

На 29 август — бригадата ослободи от Скопскиот затвор при с. Идризово 280 политички затворници и 50 криминални. Заробена е управата на затворот, охраната разбиена заедно со пристигнатото и појакнувајне. Во околицата на Катланово е разтурена непријателската власт и организувана народна. Во плен паднала 90 пушки и друга спрема.

На 30 август — бригадата со VIII Прешевска, разбила еден бугарски артелериски дивизион. Пленени беја 3 топа, разрушена линијата Скопие—Зелениково и мостот на Кадина река при Зелениково.

IV. Бригада

3 август — нападнала е и Ia завзела железничка станица Бујановац. Сите постројки заедно со станицата са уништени. Уништена е една композиција от 30 вагона со стока и една локомотива. Има избити и ранени от непријателската војска.

Земено е Берово и Винаца. Ликвидирани са општините: Миграшинци, Благец, Зриновци и Раданја.

V. Бригада

22 август — со еден баталјон, на друмот Прилеп—Кавадарци во Дреновската кл сура запали 7 германски камиона и една лека кола. Вzeti са во плен: 250 000 лева, 750 кгр. грон, 250 чифта облекло и 16 хавелока.

Истиот баталјон на 23 август. дочека 12 германски камиона и еден тенк на патот Прилеп—Кавадарци Примора ги да се врат во Прилеп. Запалени беја: 3 камиона и убиени 12 германски војници. Пленени беја: 1 автоматичен топ, 8 пушки, 5 револвера, 60 бомби, 4.000 куршуми и 1 мотоцикал со приколица.

VII. Бригада

Во Морихово ликвидира 10 бугарски војнички поста. Убиени 30 бугарски војници и заплени еден тежок митралез и друг материјал. Морихово е разчистено од непријателска војска.

VIII Бригада

24 август — Нападна на гарнизонот во Бујановац. Непријателот има доста губитци. Уништена е железничка станица на должина 5 клм.

XI Бригада

Тала изврши нападение на железничка станица Табановце. Уништени са сите постројки и скретници. Непријателот не сачека но избега. Во близина на станицата е уништена и линијата.

31 август — Нападна на железничка станица Глишич (Симитчиево). Уништени са сите постројки и една локомотива со 3 вагона. Во плен са взети оружје и друга спрема.

41. Дивизија (II, IX и X бригади)

26 август — телефонската линија Демир-Капија — Мрежичко искидана на неколку километра,

28 август — на друмот Прилеп — Кавадарци са уништени 11 германски камиона и убиени 17 германски војници. Заробени са 12 германски војници. Взето е во плен: 1 мотоцикал, 1 противотенковска автоматична пушка и разни материјали.

29 август — На друмот Прилеп — Градско е разбиена механизирани германска колона. Уништени са: 4 тенка, 2 борни коли, многу камиони, мотоциклети. Убиени са преку 60 германци, пленени 10. Друго взето во плен е: 1 топ, 2 борни коли, 3 радиостаници и 2 коли полни со ратни материјали.

29 август — На друмот Прилеп — Велес са уништени 2 германски камиона. Заробени са 3 германски офицера.

Уништен е војнички участок во с. Извор, заробени 10 војника и 20 контраши, а 25 бугарски војници са доброволно пришле.

30 август — Цел ден борби со две германски колони, една по друмот Прилеп — Велес, друга по друмот Прилеп — Кавадарци.

Мостот на река Црна — на друмот Прилеп — Кавадарци е разрушен. Саобраќајот е прекинат.

У б и ј!

Ето делчина от преписка, наџдени при убиени Германци. Управителот на Рејнгард пише на лелтенент Ото Фон Ширах:

„Французите ни ги зеџоа за фабриката. Јас отбраф шес Руси от Минската област. Тие са по издржливи от Французите. Само еџен от нив умре, останалите продолжават да работат по полето и на чифликот. Нивното содржание за ништо не чини, и ние нема за ништо да страдаме за това, што тие зверови, чиите деца, може би, убиват нашите волници, јаџат немскиот хлеб. Вчера потфрлиф на лесна еџекуција двоица руски зверови, кои тајно излапали млекото, оставено за маторицата...“

Матеас Цимлих пишува на брат си, ефрејтор Хенрих:

„Во Лејден има логор за Руси, там можиш да ги видиш. От орајлето тие не се плашат, но ние со нив се расправламе со камшик во раце..“

Некој си Ото Есман пиши на лелтенент Вејгант:

„Кај нас тува има руски заробленици. Тие типови лапат дождовни црвџа, кои ги наџдуват по летиштето, тие се фрлат по помијата. Ја сум видел како тие јаџат извалка на трева. И помисли си, оти тие

Господарите, тие сакат да го превртат нашиот народ во робје. Тие ги повлекуват Русите на запад, изтезават ги, доведуват ги до безумие от глад, до тамо да умирајки лугјето јаџат трева и црвџа, а гнасниот Немец со цигара во уста филозофира:

„Што, това лугје ли са?“

Ние се знаем. Ние се паметуваме. Ние разбрафме: Немците - не са лугје. От сега натака думата „Немец“ го запалува

оражјето. Да не збориме. Нема да се буниме. Ке убиваме. Ако ти не си убил во денот макар еден Немец, твојот ден е пропал. Ако ти помислиш, оти зарад тебе Немецот ке го убие твојот комшија, ти не си ја разбрал угрозата. Ако ти не го убиеш Немецот, тој тебе ке те убие. Тој ке ги земе твоите најблиски и ке ги мачи во неговата окајана Германија. Ако ти не го убиеш Немецот со куршум, уби го со штикот. Ако на твојот дел по фронтот има затишје, ако го ти чекаш бојот, уби го Немецот пред бојот. Ако ти го оставиш Немецот да живее, тој ке го обеси Рускиот човек и ке посрами руската жена. Ако си ти убил еден Немец, уби и друг, — нема за нас повесело нешто от немските лешеве.

Не ги сметај деновите! Не ги есапи километрите! Сметај едно: Убиените ст тебе Немци. Уби го Немецот, — За това те моли старицата мајка. Уби го Немецот! — За това те молјат децата. Уби го Немецот! — За това вика родната земја. Не промашувај. Не пропуштај. Уби!

Илја Ернбург.

Тригодишните резултати на татковнинскиот рат во СССР

Три години советскиот народ води неустрашимо татковнински рат против безочни отимачи. Нашите народи, от првите денови на ратот, станаја единодушно во отбрана на својата татковина. Црвената армија во тешките и крвави борби на фронтот от три хиляди километра држеше многомилionска, германска фашиска војска, која беше со најнова ратна техника вражена и причинуваше на истата големи загуби во луѓе и ораженија. Фашиската војна машина, што беше поминела со огин и нож низ градове и села на десетина европски земји, застана во борбите против нашата војска. Оше во првата година на војната, Црвената армија ги би Германците до нозе пред Москва, и на тој начин ги разби непријателските елитни ударни трупи. За последната година и пол дена, от времето кога беа разбиени германо-фашиските трупи при Сталинград, непријателот не можеже повеќе да се подигни. Советските трупи развија офанзива на целиот фронт и ги скршија мошните германски отбранбени системи при Сталинград, Орел, Смоленск, Ленинград, на реката Миус, на Днепар, кај Перекоп, Севастопол, на Карелијската превлака и на реката Свир, а после преминаја преку големите водени препреки - Дон, Северен Донец, Десна, Волхов, Днепар, Јужен Буг, Днестар, Прут, Серет, Нарва и Свир и на тој начин покажаја да никакви препреки ни укрепенија, за кои така многу брборееа Хитлеровците, не можат да ги задржат разрушенијата што идеа от искусните и прекалените трупи.

Со вештата стратегија, добро замислената и одлучната тактика на советските генерали и офицери, со јунаштвото и волното мајсторство на своите ратници, најпосле со својата мошна војна техника, Црвената армија му зададе ред от сериозни пораженія на поединените елитни германски, италијански, румански, маджарски и филандски армии. Големите победи на нашите трупи пред Москва, Сталинград и на Кавказ, при Орел и Смоленск, кај Ленинград и Донбас, на Днепар и на Крим, во Украина, на Днестар и на Карелијска превлака ќе влезат за вечни времена во историјата.

Во течение на офанзивните боеви советските трупи ослободија околу милион и пол квадратни километра територија што ја окопирал непријателот, напреднаја на запад скоро две хиљади километра, излегоја во голема фронтална широчина на нашите граници и влегоја во румунска област. Победите на Црвената армија ослободија милиони советски луѓе от фашиското робство. Нашите трупи взедоја от Германците изворите со индустриските сировини и животни намирници во областите што ги беја окупирали, а „животниот простор“ за кој сонуваја Хитлеровците, станаја гроб на милиони германски војници и големо гробиште на фашиската војна техника.

Советските партизани дадоја голема помошт на Црвената армија во борбата против германо-фашиските грабачи. Во течение на три години от болот тие уништувала позадината и непријателските штабови, рушеја неговите саобштенија и врски и без милост требела фашиските орди. Советските партизани спасија многу хиљади советски граѓани от истребување и одведување во фашиско робство.

За три години от војуване на советско-германскиот фронт изгинаја и беја заробени 7.800.000 германци; беше запленето и уништено околу 70.000 танкови, 60.000 авиони и повеќе от 90.000 топови. За истото време нашите трупи изгубија 5.300.000 луѓе (мртви, пленети и изгубени без глас), 49.000 танкови, 30.000 авиони и 48.000 топови.

На успехите на Црвената армија до голем степен помогнаа нашите сојузници Американските Соединени Држави и Велика Британија, што ни дадоја многу драгоцени стратегијски сировини и оружје и што систематски бомбадираја војните објекти на Германија и на тој начин подкопаа нејната војна мошт.

Така, Црвената армија разби во првиот период на татковинската војна Хитлеровите планови за брза војна, последниот период ја скрши и ја предодрврати непријателската отбранбена стратегија и најпосле ги разби Германските планови за задржување освоените советски територии. Германо-фашистката војска е биена и сега стои пред полно уништување. Тако^В е резултатот од тригодишната татковинска војна.

Хитлеровските империалисти, кога ја започнаа војната против Советскиот сојуз, мислеа оти со првите војнички неуспехи на Црвената армија го подкопаа доверието на нашите народни маси во власта, мислеа оти посеја кавга меѓу советските народи, расклатиа сојузот на работниците, селаните и интелегенцијата, на кои се темелеше советската држава. Но, на дело се покажа оти тешкотиите на војното време ги поврза работниците на советскага позадина и уште појакно ги соедини со нивната народна советска власт. Пријателството меѓу народите на Советскиот сојуз, во течение на татковинскиот бој се ојакна и се прекали како челик. Сојузот на работниците, селаните и интелегенцијата, што се темелеше на животните интереси на трудбениците во советското друштво, уште повеќе се оцврсти.

Германските изроди есапеја оти советската индустрија не ќе биди способна да ги совлада тешките задачи на производението за модерно оружје во масови размери, оти нашиот транспорт не ќе биде способен да совлада воените задачи, а земледелието снабдуването на војската и на народот со животни намирници и индустриски сировини. Али тие планови на германските завоеватели пукнаа како меур од сапун. Во

три години на војната не се изцрпи привредата на Советскиот сојуз, него се изцрпи привредата на Хитлеровата Германија. Пораженијата што ги претрпеја Германците на советско-германскиот фронт и нападите на сојузната авиација подкопаја војно-економската снага на Германија. Во истото време индустријата, саопштенијата и земледелието на советската земја со успех издржаја искушенијата на војната. Советскиот народ не ги штедеше своите снаги за отбраната на татковнината и полн е со решеност да ја брани советската држава, што ја подигна сам и да ја брани со своите гради од сите непријателски напади. Татковнинската војна подигна невиден патриотски полет на народите и направи непресушна градилачка енергија на народните маси и ја упати во помошт на Црвената армија. Денес, на прагот од четвртата година на војната, Советскиот сојуз има снажна војна привреда што ги задоволува нуждите на Црвената армија, во оружје, во муниција, во животните намирници и во спрема. Советските работници, колхозници и интелигенцијата ја ставија народната привреда во служба на Советскиот сојуз, обезбедија на Црвената армија се што е потребно за победа. Пораната надмошт на непријателот во тенкови и авиација работа е на прошлоста, а привредните можности на Советскиот сојуз раснат од ден на ден.

Така, советскиот народ ги поништи сите непријателски планови за лабавоста на советскиот строј. Советската држава заснувана е на неразрушима братска заедница на народите се ојакна и се ошврсти во течението на војната, а фашистката држава што беше заснувана на маченето на народите, не можеше да ги издржи војните тешкотии и стои пред неизбежна катастрофа.

Таков е политичкиот резултат од поминатите три години на татковнинската војна.

Пред три години Хитлеровците есапеја оти са господари на Европа. Со поробуването на западно-европските земји, Гер-

манија ги вовлече во разбојнички сојуз Италија, Руманија, Финландија, Маджарска и Бугарија. Правејќи и помагајќи своите агентури во неутралните држави Германија вршеше на нив лак притисок и извлекуваше од нив сериозни отстапки во своја полза. Хитлеровата Германија загрозуваше животите и сигурноста на сите светски народи. Слободолубивите народи тогаш почнаја да се соединуваат во единствени антихитлеровски табор. Во соштност, нашата земја сама ги издржа сите напади на германската сила и нејзините помагачи.

Сега положението от основа се измени. Сега Хитлеровата Германија не е во офанзива и не постигнува успехи, како беше пред три години. Веќе наопако, поразените снаги на сојузените држави ги билат и гонат германо-фашистките грабачи. Сојузените држави преминуваат неприлателот и во квалитет и во квантитет на трупите и воражение. Единството на сојузените држави днеска е поцврсто от секогаш. Сојузените држави имат согласни планови за полно уништување на воражените снаги на Хитлеровската Германија. Сјајно извршеното влегување на британските и американските трупи во Северна Франција и успешната офанзива на сојузничките трупи во Италија значат оти отсега Германија ќе мора да се бие на европејската територија, како против Црвената армија, така и против трупите на нашите сојузници — Англија и С. А. Д. Сега, кога заедничките сили на Црвената армија и на сојузничките армии упатени непосредно на ослободување земјите што ги поробија германците, кога трупите на соединените нации со железна рака фатија за гуша Хитлеровската Германија и нејзините вазали во Европа, Хитлеровската банда не може повеќе со никакви средства да спречи своето неизбежно и полно поражение. Сега на сите му е јасно оти Хитлеровците што нумела да го покораат целиот свет се фатија за задачи, за кои немала снаги. Фашистката Германија со тешките војнички пораженеја се најде на границата на својата пропаст. Италија што беше сојузница на Германија се бори сега против герман-

ските империалисти. Злочиначката клика што владееше во Финландија, да би се сторила добра со Хитлера, одби ги големодушните мирни предложенија на Советскиот сојуз и во саштност веќе доведе Финландија до војничката катастрофа. Другите Хитлерови вазали — Руманија, Маджарска и Бугарија — овиснаа над пропаста. Помагачите на фашиската Германиа во Европа имаа доста време и сите нужни условија да скинат со Германија и да ги извлечат своите земји от пропаста и ратното опустошение. Но, помагачите Хитлеровски многу цврсто сраснаја со Хитлеровската банда и не мислат за садбината на своите народи. Хитлеровските слуги дотераа до тамо работата да германските трупи ги окупираја нивните земји. Со цел да го одложат преносуването на бојот во германска земја, Германците ги преврнаја Финландија, Унгарија, Руманија и Бугарија во први положаи за отбрана на Германија. Али народите на овија земји, на кои управниците се продадоа на Хитлеровците имат сега можност да, со помошта на вражените снаги на сојузените држави, ги истерат германските окупатори и нивните помагачи от своите земји. Тој е единен пат да си извојуват право на слобода.

Газдуването на Хитлеровците во Европа очигледно покажа, оти фашистите се даватели на слободата и самостојателноста на народите. Во истото време војските на соединените нации влегуват во Европа, како спасители на народите от Хитлеровската тиранија и стапуват на землите што ги мачат фашистите со цел да им поврнат слободата и самостојателноста на народите. Баш ради това народите што ги поробила Германците дават сега и ќе дават во бадеште се поголема и поголема помошт на вражените снаги на сојузените нации.

Така, во течение на војната на полно пропаднаа сите надворешни политички есапи и планови на Хитлеровските грабачи — империалисти, Хитлеровскиот разбојнички блок банкротира, а сојузот на слободолубивите народи порасна во нескршима сила и има сега сите можности да го уништи

разбојничкото седало на фашистичките нападачи во Европа, да ги казни виновниците за маките и трпенијата на народите и да спречи можноста да се повторат империалистичките војни.

Таков е надворешно-политичкиот резултат од тригодишната војна.

Војничките и политички резултати на тригодишниот рат сосем очигледно кажуваат за тоа, оти Хитлеровската Германија веќе изгуби војната и оти се доближува часот на нејното полно уништување. Армиите на СССР, Велика Британија и С. А. Д. од сите страни си пробиваја со јуриш пат кон најважните животни центри на фашиска Германија и не е далеку сатот кога овие држави ќе триумфуват. Сега војната оди кон крајот, преостаналиот пат до полната победа нема да биде лесен. Војната стапи во најжестока, одлучна и најтешка фаза. Избиена и от бркане изморената фашиска звер бесно ќе каснува. Колко фронтот повеќе се приближува до животните центри на Германија, Хитлеровскиот отпор ќе биди по упорен. Ќе требаат уште неколку снажни удари, па непријателот на полно да се скрши и уништожи. Разумливо е оти овие задачи можат да се извршат само со заеднички одлучни операции на армиите од сите сојузени земји и со благовремено уведување во активна борба на главните поражени снаги на соединените нации против Хитлеровската Германија и нејзините вазали.

Не треба да се самнева оти сојузните држави, кои си поставија како задача да го избават светот од фашиските грабачи, ќе ги употребат во акцијата сите свои снаги за да ја постигнат таа голема цел.

Совинформбиро

Текст на споразумот измеѓу националниот комитет и владата на Д-р Шубашиќ

Националниот комитет на ослободувањето на Југославија и председателот на Кралската влада се споразумева во следното:

1. Кралската Југославјанска влада мора да биде составена од напредни, демократски елементи, кои не са се компромитовали во борба против народно-ослободителното движење. Главната должност на таја влада би била организиране на помошта за народно-ослободителната војска, а исто така и на сите онија, кои во понатамошната борба ќе се борат и со истата решителност против заедничкиот непријател на нашата домовина — но под условие сите тија снаги да се обединат во еден народен фронт. Исто таква должност на таја влада ќе биди грижата околу прехраната на населението во Југославија и да се доведе во хармонија работата на представителството во иностранството со работата во меѓусојузничките комисији со заштитата на нашите народни права, со нуждите на народот и народно-ослободителната борба во земјата.

2. Националниот комитет на ослободувањето на Југославија и кралската влада на г. д-р Шубашиќ ќе определат органи, кои ќе координират сотрудињеството во борбата против непријателот и да облекчат што поскорото создавање на единствено представителство на државата.

3. Националниот комитет на ослободувањето на Југославија смета, оти во овај момент не е потребно да се изнесува и да се заострува вопрос за кралот и монархијата, оти тој

вопрос денеска не престави ва пречка за сoтрудничество меѓу Националниот комитет на ослободувањето на Југославија и владата на г. Д-р Шубашиќ, бидејќи и од двете страни са согласни оти дефинитивното решение за државната уредба ќе го донесе самиот народ по ослободувањето на целата земја.

4. Владата на г. Д-р Шубашиќ ќе издаде декларација во која:

а) Ќе признае националните и демократските придобивки, извојувани од народите во Југославија во течение на нивната тригодишна борба, со кои придобивки са ударени темелите за демократската и федеративна уредба на нашата државна заедница; прокарано привремено управление на землата со помошта на организациите на Антифашистичко веќе на народното ослободување на Југославија и Националниот комитет — како негов исполнителен орган.

б) Ќе даде полно признание на борбените народни снаги, организирани во Народно-ослободителната војска, под команда на маршалот на Југославија Јосип Броз - Тито; и ќе осуди сите народни издајници, кои отворено или тајно са сoтрудничили со непријателот;

в) Ќе упати позив до целиот народ да се обединат сите борбени снаги со Народно-ослободителната војска во еден единствен фронт.

Од своја страна пак, Маршал Јосип Броз - Тито, како претседател на Националниот комитет на ослободувањето на Југославија ќе даде изјава за сoтрудничеството си со владата на г. Др Шубашиќ во која наново ќе нагласи оти Националниот комитет додека трае војната нема да го подигнува вoпросот за дефинитивната уредба на државата.

Содржанието на овал споразум ќе се објави, кога г. Др Шубашиќ ќе образува влада.

На слободната територија во Југославија — 16. VI. 1944 г.

Председател
на Кралската Југославијанска влада

д-р. Иван Шубашиќ

За Национални комитет на
ослободувањето на Југославија
Председател, Маршал на Југославија

Јосип Броз - Тито

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher.

интервал сит саине ар теринге ке НОВ
бр. 5-6 со рекее ке се вајрени

OB
244

